

CĂI DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ PENTRU mun. STRĂȘENI 2025-2030

Municipiul Strășeni din Republica Moldova își propune ca, până în 2050, să devină un Municipiu prosper, atractiv pentru rezidenți și investitori. Adoptând principiile sustenabilității și ajustându-se la noile direcții europene privind mediul, municipalitatea va exploata resursele sale economice și culturale pentru a stimula dezvoltarea economică, economia circulară, precum și pentru a dezvolta abilitățile necesare pentru viitor.

Acest scop va fi atins prin implementarea unor soluții inovatoare și prietenoase cu mediul, optimizarea serviciilor publice și modernizarea infrastructurii locale, promovarea transportului urban cu emisii scăzute și sprijinirea reînnoirii urbane inteligente. Administrația va acorda prioritate parteneriatelor locale și internaționale, colaborând activ cu sectorul privat, organizații ale societății civile și parteneri de dezvoltare pentru a garanta o creștere economică durabilă și un mediu urban de înaltă calitate.

Prefață

Stimați cetățeni și parteneri

Municipiul Strășeni, traversează o perioadă marcată de provocări economice și financiare. În contextul resurselor limitate și al așteptărilor crescânde ale comunității, administrația publică locală își asumă responsabilitatea identificării unor soluții inovatoare și durabile, menite să asigure dezvoltarea socio-economică a municipiului nostru.

În cadrul elaborării *Planului de Dezvoltare Economică Locală*, realizat în conformitate cu metodologia furnizată de Inițiativa Europeană *Primarii pentru Creștere Economică*, ne propunem să definim o strategie coerentă și eficientă pentru creșterea economică și modernizarea infrastructurii urbane. Viziunea noastră este ca, până în anul 2050, Municipiul Strășeni să devină un oraș prosper, competitiv și atractiv, atât pentru rezidenți, cât și pentru investitori.

Prin integrarea principiilor sustenabilității și alinierea la obiectivele europene de protecție a mediului, ne propunem să valorificăm patrimoniul economic, cultural și natural al municipiului, să promovăm economia circulară și să sprijinim inițiativele sustenabile în domeniul afacerilor.

Implementarea acestui plan ambițios nu ar fi posibilă fără o colaborare strânsă cu sectorul privat, partenerii de dezvoltare și organizațiile societății civile. Suntem încrezători că prin eforturi comune vom reuși să transformăm Municipiul Strășeni într-un exemplu de dezvoltare economică sustenabilă, un oraș modern care oferă oportunități reale și un mediu de viață de calitate tuturor locuitorilor săi.

În numele administrației publice locale, vă mulțumim pentru încrederea și sprijinul acordat în acest demers de dezvoltare.

Primarul Municipiului Strășeni
Valentina Casian

CUPRINS

ALINIAREA LA CADRUL LEGAN NAȚIONAL-----	
3	
1. REZUMATUL EXECUTIV-----	
5	
2. INTRODUCERE ÎN P4EG-----	
7	
3. ALINIAREA LA STRATEGIILE ȘI PANURILE DE DEZVOLTARE EXISTENTE-----	
8	
4. EVALUAREA SITUAȚIEI LOCALE-----	22
5. STRATEGIA-----	51
6. IMPLEMENTAREA STRATEGIEI ȘI PLANUL DE ACȚIUNI-----	
56	
7. IMPLEMENTAREA ȘI COORDONAREA STRATEGIEI-----	
71	
8. MONITORIZARE, EVALUARE, LECȚII ÎNVĂȚATE-----	72
9. MANAGEMENT ADAPTIV-----	
76	
10. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE-----	
76	

ALINIEREA LA CADRUL LEGAN NAȚIONAL

Documentul Pathways for Economic Growth (P4EG) a fost elaborat în deplină conformitate cu reglementările naționale, respectând cadrul stabilit prin Hotărârea de Guvern nr. 386/2020 și alte politici relevante de planificare și descentralizare. În acest sens, P4EG se aliniază cu reglementările de planificare și cu procesele de aprobare legală, asigurând respectarea tuturor procedurilor stabilite la nivel național.

În conformitate cu Hotărârea de Guvern nr. 386/2020, P4EG urmează principiile fundamentale de planificare și dezvoltare durabilă, astfel încât să răspundă cerințelor actuale privind descentralizarea și responsabilizarea autorităților locale. Procesul de dezvoltare a acestui document a fost bazat pe cadrul juridic existent, stabilit în Constituția Republicii Moldova și reglementările relevante, asigurând astfel o bază solidă pentru aprobarea sa legală și implementarea eficientă.

P4EG respectă, de asemenea, principiile generale de dezvoltare a politicilor la nivel municipal, care includ participarea cetățenilor, transparența procesului decizional, accesul egal la resurse și promovarea egalității de gen. Aceste principii au fost integrate în toate etapele elaborării documentului, garantând că planificarea economică se desfășoară în mod deschis, incluziv și echitabil, în beneficiul tuturor locuitorilor comunității.

În ceea ce privește integrarea P4EG în cadrul general al documentelor de politică locală, acest plan va funcționa complementar față de planurile strategice locale existente, fiind dezvoltat în colaborare cu autoritățile locale și naționale. Implicarea autorilor planurilor naționale în procesul de implementare a P4EG va asigura o aliniere coerentă cu strategiile naționale, sprijinind astfel adaptarea eficientă a principiilor politicii economice naționale la nivel local. Această colaborare va facilita implementarea obiectivelor economice locale, în conformitate cu direcțiile strategice stabilite la nivel național, contribuind la o dezvoltare economică durabilă și echitabilă.

Astfel, P4EG nu doar că îndeplinește cerințele legale naționale, dar și oferă un cadru robust pentru dezvoltarea economică la nivel local, susținut de politici clare și de o colaborare strânsă între autoritățile naționale și locale.

Este necesar de menționat că chiar dacă HG 386/2020 și P4EG reglementează bine procesul de planificare strategică oricum am identificat lacune și probleme dar care țin de factori externi cum sunt insuficiență financiară, capacitate slabă de planificare strategică a APL, participarea slabă a sectorului asociativ, business și activiști civici, etc...

Pathways for Economic Growth (P4EG) este un cadru strategic care poate oferi soluții pentru multiple probleme cu care se confruntă Autoritățile Publice Locale (APL) și comunitățile din Republica Moldova.

P4EG poate aborda problemele cu care se confruntă APL-urile printr-o abordare integrată, bazată pe consolidarea capacităților locale, atragerea de resurse externe, încurajarea colaborării între sectorul public și cel privat și promovarea transparenței și participării civice. Aceste măsuri vor contribui la dezvoltarea sustenabilă și la creșterea competitivității economice a comunităților locale, precum și la îndeplinirea obiectivelor naționale și globale.

1. REZUMATUL EXECUTIV

VIZIUNEA

Municipiul Strășeni își propune să devină un centru economic, social și cultural dinamic, sustenabil și atractiv, oferind locuitorilor săi oportunități diverse de dezvoltare personală și profesională, într-un mediu sigur, verde și inovativ.

MISIUNEA

Dezvoltarea economică și socială a municipiului Strășeni prin valorificarea resurselor locale, promovarea inovării, creșterea sustenabilității și îmbunătățirea calității vieții, printr-o guvernare transparentă, incluzivă și orientată către cetățeni.

OBIECTIVELE PRINCIPALE

1. **OS 1. Dezvoltarea economică sustenabilă și diversificată**
 - Crearea unui mediu favorabil pentru investiții și inovație, stimularea antreprenoriatului local și atragerea de parteneriate public-private.
2. **OS 2. Modernizarea infrastructurii și serviciilor publice**
 - Dezvoltarea infrastructurii locale și optimizarea serviciilor publice pentru a răspunde nevoilor comunității și investitorilor.
3. **OS 3. Creșterea competitivității educaționale și profesionale**
 - Sprijinirea instituțiilor de învățământ, promovarea educației tehnice și a formării continue pentru a pregăti forța de muncă pentru provocările economiei moderne.
4. **OS 4. Multiplicarea/mentenanța spațiilor verzi și neutralizarea/reducerea CO2 cu 40%**
 - Extinderea spațiilor verzi, implementarea proiectelor de eficiență energetică și reducerea impactului negativ asupra mediului.
5. **OS 5. Eficientizarea comunicării APL**
 - Creșterea transparenței și a accesibilității deciziilor publice, prin utilizarea tehnologiilor digitale și promovarea unui dialog deschis cu cetățenii.

ACȚIUNI CHEIE

- Crearea unui parc industrial modern pentru atragerea investitorilor.
- Lansarea programelor de sprijin pentru start-up-uri și afaceri verzi.
- Implementarea unui plan strategic pentru extinderea spațiilor verzi și reducerea poluării.
- Digitalizarea serviciilor publice pentru eficiență și transparență.
- Promovarea turismului local și a patrimoniului cultural.

FINANȚARE ȘI PARTENERIATE

- **Surse de finanțare:**
 - Bugetul local și național.
 - Fonduri europene și granturi internaționale.
 - Parteneriate public-private.
 - Investitori privați.
- **Parteneri cheie:**
 - Sectorul privat.
 - Organizații ale societății civile.
 - Instituții de învățământ.

- Agenții internaționale de dezvoltare.
-

CONCLUZII ESENȚIALE ALE ANALIZEI SWOT

1. **Puncte tari:**

- Poziție geografică strategică, aproape de Chișinău.
- Diversitate economică și potențial agricol.
- Capacitatea administrativă locală și transparența APL.

2. **Puncte slabe:**

- Dependența economică de comerțul cu ridicata.
- Infrastructură insuficient dezvoltată în anumite sectoare.
- Fenomene de migrație și îmbătrânire a populației.

3. **Oportunități:**

- Acces la fonduri europene și programe de dezvoltare.
- Dezvoltarea parteneriatelor public-private.
- Creșterea interesului pentru economiile verzi și sustenabilitate.

4. **Amenințări:**

- Schimbările climatice și fenomenele meteorologice extreme.
 - Competitivitatea redusă a economiei locale față de alte regiuni.
 - Riscuri legate de instabilitatea economică globală.
-

Prin implementarea strategiei P4EG, municipiul Strășeni își va consolida poziția ca un model de dezvoltare sustenabilă și inovatoare, răspunzând eficient provocărilor contemporane și asigurând prosperitatea locuitorilor săi.

2. INTRODUCERE ÎN P4EG

Municipiul Strășeni a aderat oficial la inițiativa „Primari pentru Creștere Economică” (P4EG) în data de [adăugați data semnării]. În mai multe documente și comunicate locale, APL subliniază dorința de a stimula dezvoltarea economică locală și de a crea oportunități pentru comunitate. Această inițiativă oferă un cadru solid pentru implementarea de strategii de dezvoltare durabilă și pentru atragerea de investiții, stimulând creșterea economică pe termen lung. Orașul Strășeni a identificat nevoia de a dezvolta un Plan de Dezvoltare Economică Locală pentru a răspunde provocărilor economice actuale și a valorifica potențialul local. Planul P4EG vine ca o complementare a Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică. Scopul principal este de a crea un cadru clar și coerent pentru creșterea economică, bazat pe inovare, colaborare și sustenabilitate, pentru a îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor din Strășeni.

Acest Plan de Dezvoltare Economică Locală se aliniază cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și cu alte reglementări și strategii naționale în vigoare, inclusiv Hotărârea de Guvern nr. 386/2020 privind planificarea strategică la nivel local. P4EG este, de asemenea, compatibil cu obiectivele deja stabilite în planurile municipale preexistente, consolidându-le prin măsuri specifice de dezvoltare economică și creștere a atractivității pentru investiții. În plus, Planul este integrat în cadrul proiectelor finanțate de donatori internaționali și parteneri de dezvoltare, asigurând o coordonare eficientă între nivelurile locale și naționale.

Planul de Dezvoltare Economică Locală a fost elaborat în colaborare cu sectorul privat, societatea civilă, și alți actori locali în conformitate cu standardele programului Primari pentru Creștere Economică (M4EG). Această colaborare a asigurat o abordare participativă, implicând actorii relevanți din comunitate în toate etapele de planificare, de la consultări până la identificarea soluțiilor. Parteneriatele cu mediul de afaceri local au fost esențiale pentru dezvoltarea unor strategii eficiente de stimulare a antreprenoriatului și a inovării, în timp ce implicarea societății civile a garantat că nevoile tuturor grupurilor sociale sunt luate în considerare.

Pentru implementarea P4EG, din bugetul local v-a fi alocată o parte din costurile planificate dar acum depinde de planificarea bugetară strategică și prioritățile din strategie. Aceasta reprezentând un angajament financiar important pentru susținerea creșterii economice și modernizării infrastructurii. În plus, se preconizează că fonduri suplimentare vor fi atrase prin proiecte co-finanțate de partenerii de dezvoltare și investitori privați, ceea ce va permite o implementare mai amplă a proiectelor incluse în plan.

P4EG nu este un document exhaustiv și nu are intenția de a înlocui sau de a intra în conflict cu planurile strategice deja existente. Mai degrabă, acesta completează planurile deja în vigoare, contribuind la o mai bună aliniere cu standardele naționale și internaționale, inclusiv obiectivele Pactului Verde European pentru o creștere economică durabilă și incluzivă.

Prin acest efort coordonat, orașul Strășeni se angajează să devină un exemplu de dezvoltare economică durabilă, consolidându-și poziția de comunitate modernă și atractivă pentru locuitori, investitori și vizitatori.

3. ALINIAREA LA STRATEGIILE ȘI PANURILE DE DEZVOLTARE EXISTENTE

Introducerea politicilor locale în cadrul unui sistem integrat, care să fie corelat cu politicile regionale, naționale și europene, este esențială pentru asigurarea unei dezvoltări sustenabile și durabile, mai ales în contextul **aspirațiilor Republicii Moldova de integrare în Uniunea Europeană**. Rolul și importanța corelării acestor politici derivă din necesitatea de a crea o coerență strategică între nivelurile de guvernare, asigurând astfel o implementare eficientă și consistentă a obiectivelor de dezvoltare care aliniază Moldova la standardele și cerințele europene.

La nivel local, autoritățile publice sunt cele mai apropiate de nevoile reale ale comunităților, având capacitatea de a implementa soluții adaptate specificului fiecărei regiuni. Însă, pentru ca aceste soluții să fie sustenabile și să contribuie la obiectivele de dezvoltare națională și europeană, este esențial ca ele să fie aliniată cu strategiile și direcțiile de acțiune stabilite la nivel superior. **Integrarea europeană** a Republicii Moldova impune respectarea unor criterii stricte de guvernare, protecție a mediului, respect pentru statul de drept și dezvoltare economică durabilă, ceea ce subliniază necesitatea unei strânse colaborări între autoritățile locale și cele naționale.

Corelarea politicilor locale cu cele regionale și naționale oferă avantaje multiple, printre care **accesul la resurse și fonduri europene**, necesare pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor publice, precum și sprijinul pentru inițiative economice și de mediu care contribuie la creșterea economică și protecția mediului. În plus, integrarea acestora în contextul **strategiilor europene** (cum ar fi Pactul Verde European și Agenda 2030) deschide noi oportunități pentru comunitățile locale de a beneficia de expertiză, finanțări și parteneriate internaționale, facilitând tranziția către o economie verde și digitală. În acest sens, Republica Moldova trebuie să urmeze modele de succes de integrare europeană, adaptând și adoptând reglementările și politicile necesare pentru a accesa oportunități de dezvoltare și modernizare.

Astfel, pentru a maximiza impactul pozitiv asupra comunităților, autoritățile publice locale trebuie să lucreze în strânsă colaborare cu cele regionale, naționale și europene, asigurând o implementare coordonată a politicilor care să răspundă provocărilor comune, cum ar fi schimbările climatice, inegalitățile sociale și creșterea durabilă. **Integrarea europeană** oferă Republicii Moldova o șansă semnificativă de a-și moderniza economia, de a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor și de a se alinia la valorile și standardele europene, iar autoritățile locale joacă un rol decisiv în acest proces. Acestea sunt obiectivele strategice ale P4EG Strășeni care se aliniază la planurile/strategiile naționale sau internaționale:

1. **Dezvoltarea și diversificarea economică sustenabilă** - Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților (O1)– Strategia „Moldova Europeană 2030”
2. **Dezvoltarea unui parteneriat durabil PPP**- Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente (Ob.7)–Strategia „Moldova Europeană 2030”
3. **Implementarea cerințelor de eficiență energetică a construcțiilor rezidențiale și economice** - Orașe și comunități durabile (ODD 11)
4. **Multiplicarea/mentenanța spațiilor verzi și neutralizarea/reducerea CO2 cu 50%:** - Neutralitate climatică până în 2050 (Pactul Verde European); Decarbonizarea transportului (Pactul Verde European)
5. **Crearea unui sistem eficient de comunicare a APL** - Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente (Ob.7)–Strategia „Moldova Europeană 2030.

Tabelul 1. Alinierea la strategiile și planurile de dezvoltare existente

Nivel	Sector	Denumirea documentului	Perioada de implementare	Responsabil de implementare	Obiective Generale	Finanțare
Național	Toate sectoarele	Programul Național de Dezvoltare Rurală „Satul European”	2024-2028	Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare: Asigurarea accesului la servicii de bază, precum apă potabilă, canalizare și rețele de drumuri în comunitățile rurale, pentru a crește confortul și siguranța locuitorilor din aceste zone. • Dezvoltarea infrastructurii sociale: Reabilitarea și modernizarea instituțiilor publice (școli, grădinițe, centre comunitare) în aproximativ 500 de localități până în 2028, astfel încât să fie creat un mediu de viață mai bun și mai atractiv în mediul rural. • Consolidarea capacităților administrative locale: Instruirea și sprijinirea a 400 de angajați ai autorităților locale pentru a crește eficiența implementării proiectelor și a atragerii de investiții necesare dezvoltării rurale. 	bugetul de stat, cât și din fonduri internaționale și locale
Regional	Toate sectoarele	Strategia Națională de Dezvoltare Regională	2022-2028	Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea competitivității regionale și ocupării forței de muncă – prin stimularea inițiativelor locale și dezvoltarea economică a regiunilor. • Echilibrarea dezvoltării socio-economice – reducerea disparităților între regiunile dezvoltate și cele defavorizate. • Implementarea eficientă a politicilor de dezvoltare regională – prin Programe Operaționale Regionale (POR) pentru fiecare regiune (Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia), 	0,1% din Bugetul de Stat

					care includ planuri de acțiune și proiecte specifice pentru creșterea economică locală	
Regional	Toate sectoarele	Programul Operațional Regional (POR)	2022-2028	Agenția de Dezvoltare Regională Centru (ADR Centru) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea competitivității regionale: Acest obiectiv urmărește stimularea economiei locale și atragerea de investiții private prin dezvoltarea infrastructurii și susținerea antreprenoriatului. • Îmbunătățirea condițiilor de viață: Se axează pe modernizarea infrastructurii edilitare și sociale, cum ar fi sistemele de apă și canalizare, educația și sănătatea, cu scopul de a face localitățile mai atractive pentru rezidenți și investitori. • Consolidarea capacităților administrative locale: Sprijinirea autorităților locale în accesarea și gestionarea resurselor pentru dezvoltare și implementarea eficientă a proiectelor regionale. 	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL)
Național	Mediu	Strategia de Mediu a Republicii Moldova pentru perioada	2024-2030	Ministerul Mediului	<ul style="list-style-type: none"> • Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: Strategia vizează o reducere de cel puțin 70% a emisiilor nete până în 2030, față de nivelurile din 1990. • Economia circulară: Se urmărește tranziția spre o economie circulară și reducerea poluării, eliminând substanțele toxice din aer, apă și sol. • Adaptarea la schimbările climatice: Se va întări capacitatea de adaptare a comunităților și ecosistemelor la efectele climatice și se vor implementa măsuri pentru reducerea vulnerabilităților la dezastre naturale. • Educația ecologică: Îmbunătățirea conștientizării ecologice la nivel de comunitate și includerea temelor de mediu în curriculumul educațional 	Bugetul de Stat cu sprijinul proiectului „O justiție verde pentru un mediu protejat și comunități durabile,” finanțat de Suedia

					<p>pentru a promova responsabilitatea individuală și colectivă față de mediu.</p>	
Național	Mediu	Programul de Dezvoltare cu Emisii Reduse	2023-2030	<p>Ministerul Mediului coordonează programul, iar activitățile sunt sprijinite de Uniunea Europeană și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Obiectivul principal este reducerea emisiilor cu 64% față de nivelurile din 1990, cu o țintă mai ambițioasă, condiționată de sprijin internațional, de 78% până în 2030. ● Obiective și domenii prioritare ● Energie și resurse regenerabile: Instalarea a 600 MW de capacități eoliene și fotovoltaice și generarea a 50 MW din biogaz. ● Transport și clădiri: Electrificarea transportului și renovarea a peste 5 milioane de metri pătrați de clădiri pentru eficiență energetică. ● Agricultură și silvicultură: Promovarea agriculturii conservative și extinderea suprafețelor împădurite. ● Gestionarea deșeurilor: Creșterea eficienței în reciclare și reducerea poluării 	<p>Bugetul Național cu sprijinul UE și PNUD care oferă asistență tehnică și financiară</p>
Național	Mediu	Legea nr. 209/2016 privind deșeurile	Fără termen	<p>Ministerul Mediului este responsabil pentru implementarea legii, coordonând cu autoritățile locale și operatorii economici</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● reducerea generării de deșeuri, ● promovarea reciclării și reutilizării, ● prevenirea poluării mediului și protejarea sănătății umane 	<p>Fondul Ecologic Național, taxe de mediu, bugetul de stat și suport internațional, inclusiv din partea Uniunii Europene</p>

Național	Mediu	Planul Național de Adaptare la Schimbările Climatice	2023-2030	Ministerul Mediului coordonează implementarea programului, alături de alte ministere și autorități sectoriale care contribuie la acțiunile din planul național.	<ul style="list-style-type: none"> ● Obiectivul Principal: Creșterea rezilienței la schimbările climatice în șase sectoare vulnerabile: agricultura, sănătatea, transportul, energia, apa și sectorul forestier. Acest obiectiv include măsuri pentru: ● Agricultură: cultivarea speciilor rezistente la secetă și aplicarea tehnologiilor de protecție împotriva fenomenelor meteorologice extreme. ● Sănătate: adaptarea protocoalelor de tratament pentru bolile cauzate sau agravate de schimbările climatice. ● Transport: consolidarea infrastructurii de transport pentru a face față condițiilor climatice extreme. ● Energie: îmbunătățirea eficienței energetice și adaptarea infrastructurii pentru a reduce pierderile în condiții meteorologice severe. ● Apă: promovarea reutilizării apei și gestionarea durabilă a resurselor de apă pentru a reduce vulnerabilitatea la secetă. ● Sectorul forestier: extinderea suprafețelor împădurite pentru a contribui la atenuarea efectelor schimbărilor climatice ● Integrarea măsurilor de adaptare în politicile naționale și sectoriale, pentru a crea o abordare unitară și eficientă a rezilienței climatice în toate domeniile de dezvoltare socio-economică ● Reducerea vulnerabilităților economice și sociale: Prin măsuri adaptative, planul vizează reducerea pagubelor economice și îmbunătățirea protecției populației împotriva riscurilor 	Bugetul Național, Fondul Verde pentru Climă, sprijinul PNUD și alte fonduri internaționale,
----------	-------	--	-----------	---	--	---

					climatică, contribuind astfel la stabilitatea și dezvoltarea durabilă a țării	
Național	Mediu	Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului	Fără termen	<p>- Ministerul Mediului, care monitorizează și coordonează aplicarea legislației de mediu.</p> <p>- Agenția de Mediu și Inspectoratul pentru Protecția Mediului, responsabile de autorizare, control și monitorizare.</p> <p>- Autoritățile publice locale, care aplică măsuri de protecție a mediului la nivel local.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Prevenirea și reducerea poluării mediului. ● Conservarea biodiversității și gestionarea durabilă a resurselor naturale. ● Asigurarea unui mediu sănătos pentru cetățeni prin implementarea principiului „poluatorul plătește”. ● Integrarea considerentelor de protecție a mediului în politicile naționale de dezvoltare economică și socială. 	Fondul Ecologic Național, taxe de mediu aplicate agenților economici și fonduri externe, inclusiv sprijin din partea Uniunii Europene și altor organizații internaționale

Național	Energetic	Strategia Energetică a Republicii Moldova până în 2030	2023-2030	<p>Ministerul Energiei este principalul responsabil, colaborând cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) și operatori energetici, cum ar fi Î.S. Moldelectrica, care implementează măsurile necesare de modernizare și interconectare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Securitatea aprovizionării cu energie: Reducerea dependenței de surse externe și consolidarea surselor locale și regenerabile pentru asigurarea continuității și stabilității aprovizionării. ● Crearea unei piețe energetice competitive și integrarea regională: Integrarea în piața energetică europeană, favorizarea concurenței și asigurarea unui cadru juridic compatibil cu legislația UE. ● Durabilitatea mediului: Promovarea energiilor regenerabile și a eficienței energetice, combaterea schimbărilor climatice și reducerea impactului de mediu al sectorului energetic 	Bugetul de Stat, sprijin extern (inclusiv UE și Banca Mondială) și investiții private
Național	Energetic	Planul Național de Acțiune pentru Eficiență Energetică (PNAEE)	2021-2030	<p>Agencia pentru Eficiență Energetică (AEE) joacă un rol central în implementarea și monitorizarea măsurilor, în colaborare cu Ministerul Energiei</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Creșterea eficienței energetice în sectoare cheie, cum ar fi rezidențial, public, industrie și transporturi. ● Reducerea consumului final de energie, prin implementarea unor măsuri specifice de economisire, în special în clădiri, infrastructură și transport. ● Dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a energiei care să susțină o economie cu consum redus de energie și emisii reduse de carbon. 	Bugetul de stat, fonduri internaționale și donatori străini

		Strategia Națională pentru Gestionarea Deșeurilor	2013-2027	Ministerul Mediului, împreună cu autoritățile publice locale, gestionează coordonarea implementării, iar Oficiul Național de Implementare a Proiectelor de Mediu sprijină realizarea infrastructurii necesare	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea unei infrastructuri de colectare, transfer și eliminare a deșeurilor, inclusiv stații de sortare și compostare. • Regionalizarea gestionării deșeurilor în opt zone de management pentru a eficientiza procesele și a optimiza resursele. • Reducerea depozitării necontrolate a deșeurilor și promovarea reciclării și reutilizării, cu accent pe închiderea gunoiștilor neautorizate 	fonduri naționale, finanțări externe semnificative, împrumuturi de 25 de milioane de euro (BERD) și (BEI), alături de granturi oferite de parteneri internaționali
Global	Multisectorial	Agenda 2030 și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)	2030	APC și APL	<ul style="list-style-type: none"> • Implementarea locală a ODD-urilor: APL-urile joacă un rol crucial în adaptarea ODD-urilor la contextul local, identificând și gestionând prioritățile comunităților pentru dezvoltarea durabilă. • Sănătate și educație: Colaborarea cu instituțiile de sănătate și educație pentru a îmbunătăți accesul și calitatea serviciilor locale. • Mediu și infrastructură: APL-urile sunt responsabile pentru gestionarea deșeurilor, implementarea măsurilor de eficiență energetică și protecția resurselor naturale locale, contribuind direct la obiectivele privind apă curată, energie sustenabilă și comunități reziliente. • Reducerea inegalităților: Promovarea incluziunii sociale și economice și susținerea grupurilor 	Bugetul de Stat, Bugetul Local, Donatori

					<p>vulnerabile din comunitățile locale.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Promovarea parteneriatelor: APL-urile trebuie să colaboreze cu sectorul privat, ONG-uri și cetățeni pentru a îndeplini ODD-urile, atrăgând resurse și expertiză pentru dezvoltarea durabilă 	
Global	Mediu	Acordul de la Paris privind schimbările climatice	2015→	APC și APL	<ul style="list-style-type: none"> ● Limitarea creșterii temperaturii globale: Păstrarea creșterii temperaturii medii globale la un nivel bine sub 2°C și încercarea de a nu depăși pragul de 1,5°C. ● Creșterea rezilienței și adaptarea: Statele semnatare sunt încurajate să dezvolte planuri naționale de adaptare, pentru a reduce vulnerabilitatea la efectele schimbărilor climatice. ● Fluxuri financiare durabile: Direcționarea finanțării globale către acțiuni de combatere a schimbărilor climatice, inclusiv ajutor pentru țările în curs de dezvoltare. 	Bugetul de Stat, Bugetul Local, Donatori
UE	Energetic	Tratatul Comunității Energetice	2005→	APC și APL	<p>1. Asigurarea securității energetice</p> <ul style="list-style-type: none"> ● APL-urile de nivelul I trebuie să ia măsuri pentru asigurarea continuității aprovizionării cu energie la nivel local. Aceasta implică monitorizarea infrastructurii de energie locală, precum rețelele electrice și de gaz, și identificarea riscurilor sau vulnerabilităților. ● De asemenea, APL-urile colaborează cu furnizorii de energie și cu autoritățile centrale pentru a dezvolta planuri de contingență care să mențină alimentarea în caz de urgențe sau întreruperi. <p>2. Integrarea pieței energetice regionale și europene</p>	Bugetul de Stat, Bugetul Local, Donatori

					<ul style="list-style-type: none"> ● La nivel local, APL-urile de nivelul I sprijină și încurajează participarea comunității la inițiative care permit accesul la piețele de energie regionale. Aceasta poate include susținerea investițiilor în infrastructură care facilitează schimbul de energie, precum și promovarea inițiativelor de energie comunitară. ● Primăriile sunt, de asemenea, responsabile de încurajarea eficienței energetice și a transparenței în consumul energetic, ceea ce contribuie indirect la integrarea în piața europeană. <p>3. Promovarea energiei regenerabile</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Primăriile trebuie să promoveze și să faciliteze utilizarea surselor de energie regenerabilă la nivel local. Aceasta include instalarea de echipamente de energie verde în clădirile publice și sprijinirea locuitorilor în accesarea fondurilor pentru investiții în panouri solare, turbine eoliene de mică putere sau sisteme de încălzire pe bază de biomasă. ● APL-urile pot colabora cu organizații non-guvernamentale și companii locale pentru a iniția proiecte pilot de energie verde și pentru a educa populația despre beneficiile energiei regenerabile <p>4. Îmbunătățirea eficienței energetice</p> <ul style="list-style-type: none"> ● APL-urile au responsabilitatea de a implementa măsuri de eficiență energetică în toate clădirile și infrastructura publică de care răspund. Aceasta include reabilitarea energetică a clădirilor, modernizarea iluminatului stradal cu LED-uri, și 	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>implementarea sistemelor de monitorizare a consumului de energie.</p> <ul style="list-style-type: none"> De asemenea, APL-urile sunt responsabile pentru creșterea gradului de conștientizare a cetățenilor cu privire la economisirea energiei și reducerea risipei. Campaniile de educare și programele de eficiență energetică destinate gospodăriilor contribuie la reducerea consumului de energie pe termen lung 	
Global	Migrație	Pactul Global pentru Migrație Sigură ^o	2018→	APL	<ul style="list-style-type: none"> Integrarea migranților și oferirea de servicii de bază: APL-urile au rolul de a facilita accesul migranților la servicii esențiale, cum ar fi sănătatea, educația și locuințele, asigurând astfel integrarea acestora în comunitățile locale. Promovarea incluziunii sociale și reducerea discriminării: APL-urile sunt responsabile de implementarea politicilor de prevenire a discriminării și de promovare a unei atmosfere de incluziune socială la nivel local. Suținerea legăturilor cu diaspora: APL-urile colaborează cu diaspora pentru a atrage resurse și investiții, sprijinind astfel proiecte locale de dezvoltare socială și economică. Colaborarea cu organizațiile internaționale: Primăriile trebuie să colaboreze cu Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) și alte organisme internaționale pentru a implementa inițiative legate de migrație și pentru a îmbunătăți capacitatea de gestionare a acesteia la nivel local 	Bugetul de Stat, Bugetul Local, Donatori

UE	Multisectorial	Parteneriatul Estic și cooperarea cu Uniunea Europeană	2009→	APL și APC	<ul style="list-style-type: none"> ● Consolidarea instituțiilor și buna guvernare: ● Responsabilitățile APL: Primăriile trebuie să asigure transparența decizională, aplicând politici de bună guvernare și promovând anticorupția prin consultări publice și accesibilitatea datelor locale. ● Economia și piața liberă: ● Responsabilitățile APL: Sprijinirea antreprenoriatului local și facilitarea accesului întreprinderilor mici la informații și oportunități de finanțare, prin inițiative locale de promovare a dezvoltării economice. ● Conectivitate, energie și mediu: ● Responsabilitățile APL: APL-urile trebuie să implementeze proiecte de eficiență energetică, să modernizeze infrastructura și să reducă emisiile locale, contribuind la obiectivele de mediu ale Parteneriatului Estic. ● Mobilitate și contacte între oameni: ● Responsabilitățile APL: Sprijinirea inițiativelor educaționale și de mobilitate, inclusiv parteneriatele culturale și schimburile de experiență, pentru a facilita contactele interculturale și profesionale cu țările UE. 	Buget de Stat, Buget Local, Programe UE
----	----------------	--	-------	------------	--	---

4. EVALUAREA SITUAȚIEI LOCALE

O analiză a situației locale reprezintă un proces de evaluare detaliată a contextului social, economic, infrastructural și de mediu al unei comunități, cu scopul de a identifica provocările, resursele disponibile și oportunitățile de dezvoltare. Aceasta implică colectarea și interpretarea datelor privind demografia, economia locală, performanța afacerilor, calitatea infrastructurii, educația, serviciile publice și sustenabilitatea mediului. Analiza este esențială pentru a fundamenta strategii și planuri de dezvoltare locală, ajutând autoritățile și actorii locali să ia decizii informate și să stabilească priorități clare pentru creșterea și modernizarea comunității.

Implicarea sectorului privat, asociativ și a altor reprezentanți ai comunității în analiza situației locale în orașul Strășeni este esențială pentru a dezvolta un plan de dezvoltare coerent, adaptat la nevoile locale și sustenabil pe termen lung. Iată cum APL Strășeni a organizat acest proces:

- **Sa stabilit unui cadru de cooperare.** Un grup de lucru multisectorial numit Grupul de Lucru (GL), (APL, antreprenori locali, NGO, activiști civici).
- **Colectarea datelor locale.** Sondaje și chestionare (offline), focus grupuri și interviuri (interviuri detaliate cu antreprenori, reprezentanți ai comunității), colectarea datelor administrative și economice (surse APL și statistică).
- **Feedback continuu.** Sesiuni de feedback cu specialiștii din APL și GL.

În concluzie, orașul Strășeni poate dezvolta un proces eficient și incluziv de analiză a situației locale, implicând sectorul privat, organizațiile societății civile și cetățenii. Prin consultări, colectare de date relevante și parteneriate, comunitatea poate contribui la crearea unei viziuni clare și detaliate asupra viitorului său economic și social.

4.1 Prezentare generală:

Municipiul Strășeni este situat în partea centrală a Republicii Moldova, reședința raionului Strășeni și care face parte din Regiunea de Dezvoltare Centru a Republicii Moldova.

În 2018 avea o populație de aproximativ 20 800 locuitori și suprafață de 60,82 km². Strășeni este situat la 23 km de Chișinău, în direcția nord-vest, pe malul râului Bâc. Amplasat în regiunea de codri a Moldovei. Suprafața totală este de 60,82 km², dintre care pe circa 10 km² este situată aria urbană iar restul sunt terenuri cu destinație agricolă. Relieful este format din coline, versanți, văi și câmpii.

Strășeni este una din puținele localități din republică unde ponderea terenurilor fondului silvic este foarte impunătoare și constituie circa 40% sau 2.340 ha. Pe teritoriul municipiului trece râul Bac și sunt amplasate 5 lacuri și circa 18 ha de mlaștini protejate.

Cartierele Strășeniului sunt: Orașul Vechi, Podul Volocii, Centru, Aleea Plopiilor, Podișul,

Localitatea Strășeni a fost menționată documentar pentru prima dată în 1554. De-a lungul timpului, Strășeni a crescut dintr-o localitate rurală într-un centru urban, primind statutul de municipiu în urma

reformelor administrative recente. Municipiul găzduiește biserici și monumente de interes local, reflectând tradițiile și istoria regiunii.

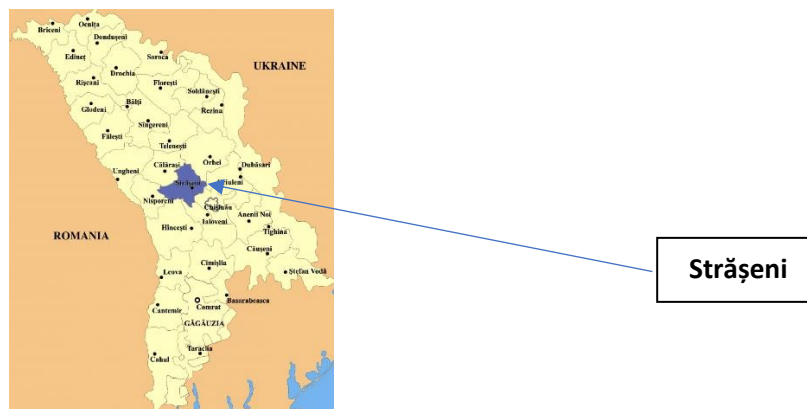
Clima este temperat–continentală. Temperatura medie de iarnă este de 6, –7 °C, iar temperatura medie de vară este de 35,5 °C

Tabelul 2 Date generale ale Municipiului Strășeni.

Denumirea	Municipiul Strășeni
Localități componente	Strășeni (oraș reședință) și satul Făgureni
Poziția geografică	latitudine 47.0875 și longitudine 28.8702
Suprafața totală	60,82 km ²
Numărul de locuitori	21 000 (aproximativ)
Numărul de gospodării	2729 ¹
Numărul instituțiilor publice	15
Numărul de agenți economici	2780
Numărul asociațiilor obștești	43

Sursa: conform datelor oferite de APL

Figura 1. Amplasarea Municipiului Strășeni

4.2 Capitalul natural și calitatea mediului înconjurător:

Municipiul Strășeni, situat în inima Republicii Moldova, beneficiază de un capital natural considerabil, datorită poziției geografice și proximității față de una dintre cele mai importante rezervații naturale ale țării, Codrii Moldovei. Această zonă este caracterizată printr-o biodiversitate ridicată, păduri extinse și peisaje naturale care contribuie la atractivitatea și sustenabilitatea localității.

Capitalul Natural

Pădurile și vegetația: Municipiul este situat aproape de Rezervația Codrii, un ecosistem forestier unic, ce acoperă peste 5.000 de hectare de pădure. Domină speciile de foioase precum stejarul, fagul și carpenul, care contribuie la reglarea climatului local și reduc poluarea aerului. Zona este favorabilă recreerii în natură, oferind trasee ecologice și oportunități de turism sustenabil.

Resursele de apă: Strășeni este traversat de râulețe mici și cursuri de apă ce alimentează ecosistemele locale. Lacurile și iazurile din jur sunt utilizate pentru agricultură, pescuit și recreere.

Solurile fertile: Zona dispune de soluri cernoziomice de calitate înaltă, ceea ce sprijină agricultura intensivă și activitățile legate de viticultură și pomicultură.

Fauna și flora: Regiunea găzduiește o varietate de specii de animale sălbatice, inclusiv căprioare, vulpi și păsări de interes conservativ. Floristic, Strășeni este cunoscut pentru diversitatea de specii rare care contribuie la echilibrul ecologic al zonei.

4.2.1 Relieful.

Altitudinea și variabilitatea reliefului

Municipiul Strășeni se află într-o regiune cu altitudine medie de aproximativ 139 metri deasupra nivelului mării, ceea ce îl plasează într-o zonă relativ joasă a Podișului Central Moldovenesc, dar suficient de variată pentru a influența utilizarea terenurilor și microclimatul.

Variații între văi și dealuri: Relieful colinar este definit de un sistem de dealuri blânde și văi largi, care se succed în mod natural. Altitudinea maximă în regiune poate atinge până la 180-200 metri pe unele culmi mai înalte, în timp ce văile din apropierea râurilor și lacurilor coboară la 120-130 metri.

Pante și orientare: Pantele sunt în general domoale, cu înclinări de 5-15%, ceea ce permite utilizarea eficientă a terenului pentru agricultură. Versanții orientați spre sud și sud-est sunt cei mai valoroși din punct de vedere agricol, datorită expunerii directe la soare, care creează condiții optime pentru viticultură și cultivarea pomilor fructiferi.

Influența Reliefului asupra Agriculturii

Viticultură: Relieful deluros, cu soluri cernoziomice fertile și expunere solară ridicată, oferă condiții ideale pentru cultivarea viței-de-vie. Variațiile ușoare de altitudine creează microclimate favorabile, care contribuie la dezvoltarea unor vinuri de calitate superioară.

Pomicultură: Livezile de pruni, meri și peri profită de poziționarea pe versanți, unde drenajul natural al apei reduce riscul de îmbibare a solului. Pantele protejează culturile de înghețurile târzii de primăvară, datorită mișcării aerului rece spre zonele joase.

Cereale și legumicultură: Zonele mai plate, situate la baza dealurilor sau în văile largi, sunt utilizate pentru cultivarea cerealelor și legumelor, unde umiditatea solului este mai ridicată.

Aspect Peisagistic și Turistic

Peisaje pitorești: Succesiunea de dealuri și văi creează priveliști atractive, potrivite pentru dezvoltarea turismului rural și ecologic. În special primăvara și toamna, vegetația diversă contribuie la un peisaj viu colorat, care atrage turiști.

Trasee și activități recreative: Relieful colinar permite amenajarea de trasee pentru drumeții și ciclism, iar pădurile din proximitate oferă ocazii pentru picnicuri și explorări în natură.

Impact asupra Climei Locale

Relieful moderat influențează microclimatul din Strășeni: Văile joase tind să acumuleze aer mai rece, ceea ce poate duce la inversiuni termice în timpul iernii. Culmile mai înalte sunt expuse la vânturi, ceea ce contribuie la aerisirea culturilor și reduce riscul de boli în agricultură.

Concluzie pe relief

Relieful colinar al municipiului Strășeni, cu altitudini medii de 139 de metri și variații armonioase între dealuri și văi, nu doar că oferă un peisaj pitoresc, ci și creează un cadru ideal pentru agricultură durabilă și dezvoltare turistică. Poziționarea strategică a terenurilor, combinată cu condițiile naturale favorabile, face din această regiune o zonă cu potențial economic și ecologic ridicat.

4.2.2 Calitatea Mediului în Municipiul Strășeni

Municipiul Strășeni, deși situat într-o regiune naturală avantajoasă, se confruntă cu provocări importante legate de gestionarea mediului. În timp ce biodiversitatea și proximitatea pădurilor oferă beneficii ecologice, infrastructura inadecvată, în special lipsa unei stații de epurare a apelor uzate, afectează calitatea generală a mediului.

Factori care Influențează Calitatea Mediului

Calitatea aerului: Aerul din municipiu este relativ curat, datorită proximității pădurilor și nivelului moderat de activitate industrială. Poluarea aerului provine în principal din traficul rutier și emisiile casnice, dar nivelurile sunt reduse comparativ cu alte localități urbane.

Calitatea apei: Lipsa unei stații de epurare a apelor uzate reprezintă o problemă majoră. Apele menajere și industriale nu sunt tratate corespunzător, ceea ce duce la contaminarea cursurilor de apă din zonă. Această situație afectează calitatea apei subterane, esențială pentru consumul uman și pentru irigații, și contribuie la degradarea ecosistemelor acvatice.

Gestionarea deșeurilor: Deși există sisteme de colectare a deșeurilor solide, depozitarea necorespunzătoare, inclusiv în zone neautorizate, rămâne o problemă frecventă. Lipsa reciclării eficiente și depozitele necontrolate afectează solul și resursele de apă.

Calitatea solului: Solurile fertile din Strășeni sunt utilizate intens pentru agricultură, însă utilizarea excesivă a îngrășămintelor chimice și pesticidelor poate duce la poluarea solului și a apelor subterane. Practicile agricole durabile sunt implementate doar parțial, ceea ce limitează regenerarea naturală a solului.

Zgomot și poluare urbană: Nivelurile de zgomot sunt scăzute, în principal datorită dimensiunii moderate a municipiului și a traficului redus. Poluarea urbană vizuală, cauzată de deșeuri și construcții nefinalizate, poate afecta estetica localității.

Impactul Lipsei unei Stații de Epurare

Contaminarea apelor: Apele uzate menajere și industriale sunt descărcate direct în sol sau cursuri de apă fără a fi tratate. Acest lucru contribuie la poluarea apelor de suprafață și afectează sănătatea ecosistemelor locale. Râurile și râulețele din zonă sunt cele mai afectate, pierzându-și funcția ecologică și fiind mai puțin utilizabile pentru irigații sau recreere.

Riscuri pentru sănătatea publică: Apa contaminată poate afecta sănătatea populației, crescând riscul de boli hidrice. Lipsa tratării apelor uzate contribuie la poluarea fântânilor, sursa principală de apă potabilă în multe gospodării.

Impact economic: Problemele de mediu cauzate de poluarea apei limitează oportunitățile de dezvoltare a turismului ecologic și afectează calitatea vieții locuitorilor.

Măsuri Necesare/opportunități

Pentru îmbunătățirea calității mediului, municipiul Strășeni ar trebui să prioritizeze:

1. **Construcția unei stații de epurare:**
 - Implementarea acestei infrastructuri este esențială pentru protejarea apelor subterane și de suprafață, reducând impactul asupra sănătății și mediului.
2. **Programe de ecologizare și educație publică:**
 - Creșterea conștientizării privind importanța protecției mediului și implicarea comunității în campanii de colectare a deșeurilor.
3. **Promovarea agriculturii sustenabile:**
 - Reducerea utilizării pesticidelor și fertilizanților chimici prin metode ecologice.
4. **Extinderea sistemelor de reciclare și gestionare a deșeurilor:**
 - Crearea unor centre de colectare selectivă și introducerea inițiativelor de reciclare.

Concluzie pe mediu

Deși municipiul Strășeni are un potențial natural semnificativ, **lipsa unei stații de epurare** și gestionarea inadecvată a resurselor de mediu limitează progresul ecologic și social. Investițiile în infrastructură ecologică, combinată cu o planificare urbană sustenabilă, sunt critice pentru îmbunătățirea calității mediului și a vieții locuitorilor.

4.3 Clima

Caracteristica Climei în Municipiul Strășeni

Municipiul Strășeni beneficiază de o climă temperată continentală, specifică regiunii centrale a Republicii Moldova. Acest tip de climat este influențat de poziția geografică a localității, situată într-o zonă colinară, în apropierea Codrilor Moldovei, care joacă un rol important în reglarea condițiilor meteorologice locale.

Elemente principale ale climei

Temperatura medie anuală: Temperatura medie anuală în municipiul Strășeni este de aproximativ 9-10°C, cu variații sezoniere pronunțate. Vara: Temperaturile medii estivale variază între 22°C și 25°C, cu maxime ce pot depăși 30°C în perioadele de caniculă. Iarna: Temperaturile medii scad la -2°C până la -5°C, iar în nopțile geroase pot ajunge sub -15°C.

Precipitații: Municipiul înregistrează precipitații moderate, cu o medie anuală cuprinsă între 450 și 600 mm. Cele mai ploioase luni sunt mai și iunie, când au loc frecvent ploi torențiale. Precipitațiile sunt distribuite relativ uniform în restul anului, cu cantități mai mici în iarnă sub formă de zăpadă.

Vânturi: Vânturile predominante vin din direcția nord-vest și au o intensitate moderată. Relieful deluros reduce viteza vânturilor, creând un microclimat mai stabil în zonele joase.

Umiditate: Umiditatea aerului este relativ ridicată în primăvară și toamnă, în timp ce vara este mai scăzută, favorizând procesele agricole precum coacerea fructelor și viței-de-vie.

Impactul climei asupra mediului și economiei locale

Viticultură și pomicultură: Climatul temperat și expunerea la soare a dealurilor din municipiu sunt ideale pentru cultivarea viței-de-vie, prunilor, merilor și altor pomi fructiferi. Alternanța anotimpurilor creează condiții optime pentru maturarea fructelor și producția de vinuri de calitate.

Biodiversitate: Regiunea se bucură de un ecosistem bogat, datorită climatului favorabil ce susține pădurile din apropiere și fauna locală.

Efecte climatice sezoniere: Perioadele secetoase din vară pot afecta culturile agricole, necesitând sisteme de irigații adecvate. În iarnă, zăpezile moderate protejează solurile agricole, dar uneori pot apărea înghețuri severe, afectând pomicultura.

Particularități climatice locale

Influența Codrilor Moldovei: Proximitatea pădurilor joacă un rol de tampon climatic, reducând amplitudinea fluctuațiilor de temperatură și oferind o barieră împotriva vânturilor puternice.

Microclimate locale: Variațiile de altitudine și orientarea versanților (sudici și sud-estici) creează microclimate specifice, favorabile anumitor culturi.

Concluzie pe climă

Clima din municipiul Strășeni, caracterizată de temperaturi moderate și precipitații adecvate, sprijină agricultura, biodiversitatea și calitatea vieții. Totuși, gestionarea resurselor de apă și adaptarea la perioadele de secetă sunt esențiale pentru valorificarea deplină a potențialului economic și ecologic al zonei.

4.4 Caracteristica Apelor de Suprafață și Subterane din Municipiul Strășeni

Municipiul Strășeni dispune de resurse hidrologice moderate, incluzând atât ape de suprafață, cât și ape subterane, care contribuie la ecosistemul local, activitățile economice și consumul domestic. Totuși, utilizarea și gestionarea acestor resurse sunt influențate de provocările legate de poluare și infrastructura limitată.

4.4.1 Apele de Suprafață

Râuri și râulețe: Zona este străbătută de câteva cursuri mici de apă, afluenți ai râurilor mai mari din regiune. Apele sunt utilizate în principal pentru agricultură și irigații, dar debitele lor sunt **reduse**, mai ales în perioadele secetoase. Calitatea apelor de suprafață este influențată de **lipsa unei stații de epurare**, care duce la contaminarea acestora cu ape uzate menajere și agricole.

Lacuri și iazuri: În Strășeni și împrejurimi există mai multe iazuri, care servesc pentru: Pescuit recreativ; Irigarea terenurilor agricole; Recreere și agrement. Calitatea apei în aceste lacuri poate fi compromisă de scurgerile agricole și depozitarea necontrolată a deșeurilor în apropiere.

Regimul hidrologic: Volumul apelor de suprafață este influențat de precipitațiile sezoniere. În primăvară, datorită topirii zăpezii și ploilor, debitele cresc ușor, în timp ce vara, seceta poate duce la reducerea fluxului de apă.

4.4.2 Apele Subterane

Fântâni și izvoare: Apele subterane sunt principala sursă de apă potabilă pentru locuitorii din municipiu, fiind accesate prin fântâni și izvoare naturale. Calitatea apei subterane variază, dar poate fi afectată de infiltrarea poluanților din agricultură (îngrășăminte și pesticide) sau din surse necontrolate de deșeuri.

Straturi acvifere: Municipiul se află într-o zonă cu resurse moderate de ape subterane, însă capacitatea de extracție este limitată de adâncimea stratului acvifer în unele locuri. Apa subterană este de obicei bogată în minerale, dar în anumite cazuri poate avea concentrații ridicate de nitrați, datorate poluării.

Provocări legate de apele subterane: Epuizarea resurselor: Creșterea utilizării apei subterane fără măsuri de protecție poate duce la scăderea nivelului pânzei freatice. Contaminarea: Lipsa infrastructurii adecvate de epurare și depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor reprezintă riscuri pentru calitatea apei subterane.

Rolul Apelor în Dezvoltarea Locală

Agricultură: Resursele de apă, deși limitate, susțin irigațiile pentru culturile agricole și vița-de-vie.

Consumul casnic: Apa subterană rămâne principala sursă pentru gospodării, însă necesită monitorizare și protecție împotriva poluării.

Turism și agrement: Lacurile și iazurile locale au un potențial semnificativ pentru dezvoltarea turismului ecologic și activităților recreative.

Concluzie pentru apele de suprafață și subterane

Apele de suprafață și subterane din municipiul Strășeni reprezintă o resursă vitală pentru comunitate, dar necesită o gestionare mai eficientă pentru a preveni degradarea lor. Investițiile în infrastructură și aplicarea unor practici durabile vor contribui la menținerea calității și disponibilității acestor resurse esențiale.

4.5 Fondul Forestier, Flora și Fauna din Municipiul Strășeni

Municipiul Strășeni, situat în proximitatea **Codrilor Moldovei**, dispune de un fond natural bogat și diversificat. Regiunea este caracterizată de păduri întinse, o floră variată și o faună semnificativă, care contribuie la menținerea unui echilibru ecologic și la dezvoltarea turismului ecologic și recreativ.

Fondul Forestier

Suprafață forestieră: Pădurile din jurul municipiului fac parte din complexul Codrilor Moldovei, o arie importantă pentru conservarea biodiversității în țară. Fondul forestier include atât păduri naturale, cât și păduri gestionate pentru exploatare sustenabilă.

Tipuri de păduri: Predomină pădurile de **foioase**, dominate de specii precum:

- **Stejarul** (*Quercus robur*);
- **Fagul** (*Fagus sylvatica*);
- **Carpenul** (*Carpinus betulus*);
- **Teiul** (*Tilia cordata*).

Vegetația forestieră joacă un rol important în reglarea climatului local, reducerea eroziunii solului și conservarea resurselor de apă.

Rol ecologic: Pădurile reprezintă un pulmon verde pentru regiune, contribuind la purificarea aerului și la menținerea umidității solului. Ele găzduiesc o varietate de specii de plante și animale, oferind refugiu pentru fauna locală.

Flora

Diversitate botanică: Zona Strășeni beneficiază de o floră diversificată, specifică pădurilor de foioase și pajiștilor colinare. Plante frecvente includ:

- **Iarba neagră** (*Calluna vulgaris*);
- **Cimbrisorul** (*Thymus serpyllum*);
- **Ghințura galbenă** (*Gentiana lutea*).

De asemenea, în păduri pot fi întâlnite specii de arbuști, precum alunul (*Corylus avellana*) și socul (*Sambucus nigra*).

Importanță ecologică: Flora locală contribuie la stabilizarea solurilor și oferă hrană și adăpost pentru diverse specii de faună. Plantele medicinale și cele melifere (precum cimbrisorul) sunt de interes economic și recreativ pentru locuitori.

Fauna

Mamifere: Pădurile din Strășeni adăpostesc specii de mamifere precum:

- **Căprioara** (*Capreolus capreolus*);
- **Vulpea roșcată** (*Vulpes vulpes*);
- **Mistrețul** (*Sus scrofa*);
- **Iepurele de câmp** (*Lepus europaeus*).

Aceste specii joacă un rol important în ecosistemul forestier, contribuind la echilibrul natural.

Păsări: Municipiul și împrejurimile sunt un habitat pentru diverse specii de păsări, inclusiv:

- **Ciocănițoarea de pădure** (*Dendrocopos major*);
- **Uliul porumbar** (*Accipiter gentilis*);
- **Pițigoii albastru** (*Cyanistes caeruleus*).

Pădurile și pajiștile oferă locuri de cuibărit și surse de hrană pentru păsările migratoare și sedentare.

Reptile și amfibieni: În zonele umede din apropierea râurilor și iazurilor, se pot întâlni specii precum:

- **Brotăcelul verde** (*Hyla arborea*);
- **Șopârla de câmp** (*Lacerta agilis*).

Insecte: Fondul forestier susține o diversitate bogată de insecte, inclusiv fluturi, albine și gândaci, care contribuie la polenizarea plantelor și la sănătatea ecosistemului.

Rolul Fondului Forestier, Florii și Faunei în Dezvoltare

Conservare: Pădurile și biodiversitatea din Strășeni sunt resurse strategice pentru protejarea mediului și asigurarea durabilității ecologice.

Turism ecologic: Traseele de drumeții, observarea păsărilor și colectarea de plante medicinale pot atrage turiști interesați de natură.

Educație și sensibilizare: Fondul forestier este un spațiu ideal pentru inițiative educaționale privind protecția mediului și biodiversitatea.

Concluzie pe fondul forestier, flora și faună

Municipiul Strășeni este o zonă privilegiată din punct de vedere al fondului forestier, florei și faunei. Bogăția și diversitatea acestor resurse naturale oferă multiple oportunități pentru conservare, recreere și dezvoltare sustenabilă. Totuși, pentru a proteja acest patrimoniu natural, este esențială implementarea unor măsuri stricte de gestionare și prevenirea activităților care ar putea afecta echilibrul ecologic.

4.6 Riscuri și Amenințări la Adresa Mediului din Municipiul Strășeni

Municipiul Strășeni, situat într-o zonă naturală valoroasă, se confruntă cu o serie de riscuri și amenințări de mediu care pot afecta ecosistemele locale, resursele naturale și calitatea vieții locuitorilor. Acestea sunt amplificate de activitățile umane și de impactul schimbărilor climatice.

Riscuri Legate de Activitățile Umane

Poluarea apelor: Lipsa unei stații de epurare conduce la contaminarea apelor de suprafață și subterane cu ape uzate menajere și industriale. Utilizarea intensivă a pesticidelor și îngrășămintelor chimice în agricultură duce la infiltrarea nitraților și fosfaților în resursele de apă, afectând calitatea acesteia.

Gestionarea inadecvată a deșeurilor: Depozitarea necontrolată a deșeurilor solide în apropierea cursurilor de apă sau pe terenuri agricole poluează solul și apa. Lipsa unui sistem eficient de colectare și reciclare a deșeurilor contribuie la acumularea poluării.

Exploatarea necontrolată a resurselor naturale: Defrișările ilegale și supraexploatarea pădurilor din proximitate amenință biodiversitatea și contribuie la eroziunea solului. Tăierea excesivă a copacilor reduce capacitatea pădurilor de a absorbi dioxidul de carbon și de a regla temperatura locală.

Urbanizarea și extinderea zonelor agricole: Extinderea construcțiilor și a terenurilor agricole poate duce la distrugerea habitatelor naturale, fragmentarea ecosistemelor și reducerea suprafețelor verzi.

Schimbările Climatice

Creșterea temperaturilor: Temperaturile medii anuale sunt în creștere, ceea ce poate afecta culturile agricole sensibile și biodiversitatea. Valurile de căldură din timpul verii devin mai frecvente și mai intense, reducând randamentul agriculturii și crescând riscul de incendii de vegetație.

Secetele: Perioadele secetoase mai lungi și mai frecvente reduc disponibilitatea apei pentru irigații și consum, punând presiune suplimentară pe resursele de apă subterană. Lipsa precipitațiilor afectează pădurile, conducând la uscarea copacilor și pierderea biodiversității.

Fenomenul de eroziune a solului: Schimbările climatice, împreună cu defrișările și practicile agricole intensive, intensifică eroziunea solului, reducând fertilitatea acestuia.

Precipitațiile extreme: Evenimentele de ploaie torențială și inundații devin mai frecvente, afectând infrastructura, culturile agricole și locuințele. Inundațiile contribuie la degradarea solurilor și la contaminarea apei cu substanțe poluante.

Degradarea Solului

Epuizarea fertilității: Agricultură intensivă și utilizarea excesivă a îngrășămintelor și pesticidelor contribuie la epuizarea resurselor solului. Monoculturile și lipsa rotației culturilor agravează acest proces.

Eroziunea: Solurile expuse, în special în zonele agricole de pe versanți, sunt mai vulnerabile la eroziunea provocată de ploi și vânturi.

Amenințări la Biodiversitate

Pierderea habitatelor naturale: Defrișările, extinderea zonelor urbane și utilizarea excesivă a terenurilor reduc suprafețele disponibile pentru speciile de floră și faună.

Specii invazive: Introducerea necontrolată a speciilor invazive poate afecta ecosistemele locale și poate duce la pierderea speciilor indigene.

Poluarea aerului și zgomotul: Deși moderate, poluarea aerului și zgomotul urban pot influența negativ comportamentul și populațiile speciilor de păsări și mamifere.

Vulnerabilitatea Infrastructurii

Infrastructura de gestionare a apei: Lipsa sistemelor de epurare și a unei infrastructuri eficiente pentru gestionarea apelor uzate și pluviale face ca municipiul să fie vulnerabil la poluarea apei și la inundații.

Echipamente pentru prevenirea incendiilor: Schimbările climatice și valurile de căldură cresc riscul de incendii de vegetație, iar lipsa infrastructurii adecvate agravează aceste riscuri.

Măsuri pentru Reducerea Riscurilor

- **Construcția unei stații de epurare:** O stație de epurare modernă este esențială pentru reducerea poluării apei și protejarea resurselor subterane.
- **Reîmpădurirea și protecția pădurilor:** Plantarea de copaci și protejarea pădurilor existente contribuie la reducerea eroziunii, absorbția CO₂ și creșterea rezistenței la schimbările climatice.
- **Implementarea practicilor agricole sustenabile:** Reducerea utilizării pesticidelor, rotația culturilor și utilizarea îngrășămintelor naturale pot contribui la conservarea solului.
- **Creșterea conștientizării:** Campanii educaționale pentru populație privind importanța protecției mediului și adaptarea la schimbările climatice.
- **Investiții în infrastructură:** Dezvoltarea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor și modernizarea infrastructurii de gestionare a apelor pluviale.

Concluzie pe riscuri și amenințări la adresa mediului

Municipiul Strășeni se confruntă cu o serie de riscuri de mediu care necesită o gestionare atentă și măsuri prompte. Problemele legate de poluare, schimbările climatice și degradarea habitatelor pot fi abordate printr-o combinație de investiții în infrastructură, politici durabile și implicarea comunității locale. Adaptarea la noile condiții climatice și protecția resurselor naturale sunt esențiale pentru un viitor sustenabil.

4.7 Caracteristica Fondului Funciar și Resurselor de Subsol din Municipiul Strășeni

Municipiul Strășeni dispune de un fond funciar de 60,82 km², dintre care circa 1 156 ha sunt terenuri cu destinație agricolă și de resurse de subsol moderate, care susțin activitățile agricole, industriale și de construcție. Poziția sa geografică și caracteristicile solului contribuie la utilizarea optimă a terenurilor pentru agricultură, iar resursele minerale oferă un potențial economic valoros.

Fondul Funciar

Distribuția terenurilor:

Agricultură: O mare parte din fondul funciar este destinată terenurilor agricole, în special pentru culturile de cereale, viticultură și pomicultură. Solurile cernoziomice de bună calitate permit cultivarea eficientă și randamente ridicate.

Păduri și terenuri împădurite: Fondul forestier din jurul municipiului este o componentă importantă a terenurilor, contribuind la conservarea biodiversității și la protecția solului.

Terenuri construibile: O proporție semnificativă din terenuri este utilizată pentru construcții rezidențiale, infrastructură publică și industrială.

Pajiști și fânețe: Terenurile neproductive sunt utilizate pentru creșterea animalelor și producția de furaje.

Soluri fertile: Solurile din Strășeni sunt în mare parte cernoziomuri, care se caracterizează printr-un conținut ridicat de humus, ceea ce le face extrem de productive pentru agricultură. Aceste soluri necesită însă practici agricole sustenabile pentru a preveni eroziunea și degradarea.

Resursele de Subsol

Materiale de construcții: Subsolul municipiului este bogat în resurse utilizate pentru industria construcțiilor, cum ar fi:

- Argila: Utilizată pentru fabricarea cărămizilor și altor materiale de construcții.
- Nisipul și pietrișul: Extrase din depozitele aluvionare, esențiale pentru construcția drumurilor și a infrastructurii.

Ape subterane: Pânza freatică din Strășeni este o resursă importantă pentru alimentarea cu apă potabilă, dar și pentru irigații agricole. Calitatea apei subterane este în general bună, dar poate fi afectată de infiltrarea nitraților și a altor poluanți agricoli și menajeri.

Resurse minerale: Subsolul din Strășeni are resurse limitate de minerale, dar depozitele de loess (material utilizat în construcții și modelarea terenurilor) sunt semnificative în zonă. Nu există dovezi ale unor resurse valoroase precum metale prețioase sau combustibili fosili.

Potențial geotermal și energii regenerabile: Deși resursele geotermale din zonă sunt limitate, terenurile sunt potrivite pentru dezvoltarea infrastructurii de energie regenerabilă, cum ar fi energia solară.

Probleme și Provocări

Eroziunea solului: Practicile agricole intensive și lipsa rotației culturilor duc la degradarea și eroziunea solurilor fertile.

Degradarea resurselor de subsol: Exploatarea necontrolată a resurselor de nisip, pietriș și argilă poate cauza dezechilibre ecologice și pierderi economice.

Poluarea apelor subterane: Utilizarea excesivă a pesticidelor și îngrășămintelor afectează calitatea apelor freactice.

Rolul Fondului Funciar și al Resurselor de Subsol în Dezvoltare

Agricultură: Solurile fertile sunt baza principală pentru agricultură, susținând producția locală de alimente și produse vinicole.

Industria construcțiilor: Resursele de subsol contribuie la dezvoltarea infrastructurii și a construcțiilor rezidențiale și industriale.

Sustenabilitate economică: Exploatarea responsabilă a resurselor de subsol și utilizarea eficientă a terenurilor pot stimula dezvoltarea economică durabilă.

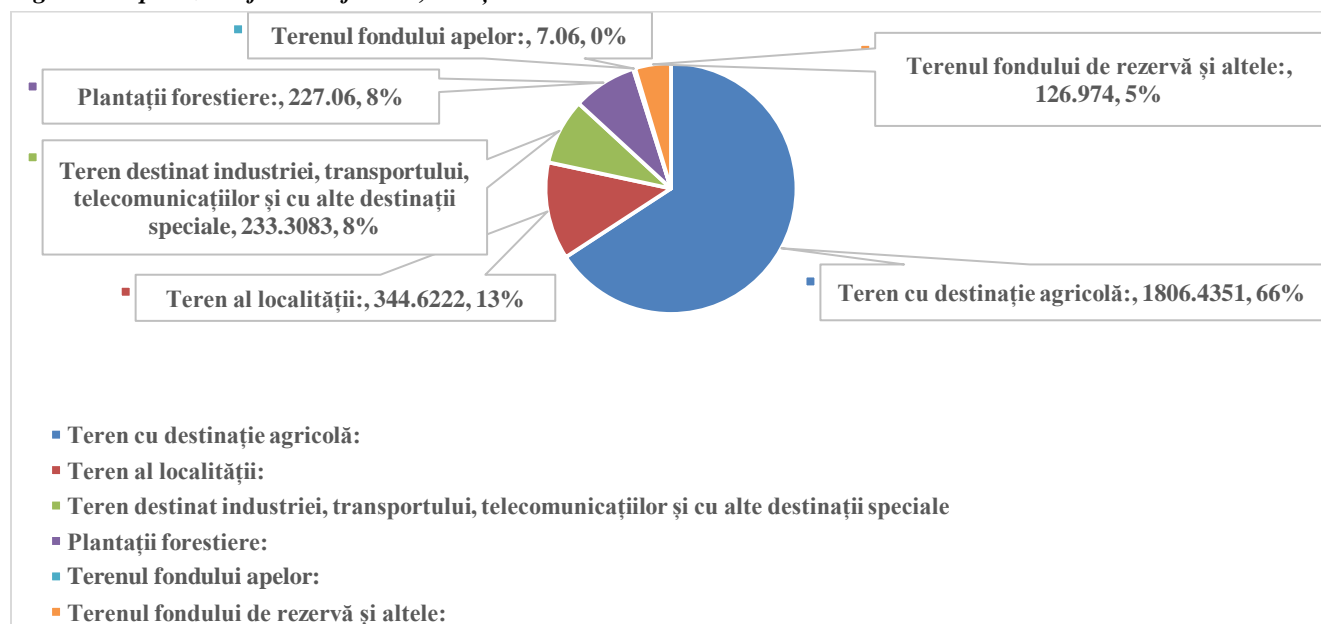
Concluzie pe fondul funciar și resurselor de subsol.

Municipiul Strășeni dispune de un fond funciar valoros și resurse de subsol importante pentru dezvoltarea locală. Pentru a menține echilibrul ecologic și economic, este esențială implementarea unor politici durabile de utilizare a terenurilor și resurselor, care să asigure protecția solurilor fertile și a apelor subterane, precum și gestionarea controlată a resurselor minerale.

Fondul funciar și resursele de subsol.

Fondul funciar al orașului cuprinde 2745,46 ha. Repartiția fondului funciar arată astfel: terenuri cu destinație agricolă ocupă 66% (1806,43 ha), terenurile satelor, orașelor și municipiilor reprezintă 13% (344,62 ha), terenurile pentru industrie, transport, telecomunicații și destinații speciale alcătuiesc 8% (233,30 ha), terenurile plantațiilor forestiere 8% (227,06 ha), terenurile fondului de rezervă de uz comun² 5% (126,97 ha), în timp ce terenurile fondului apelor reprezintă 0% (7,06 ha).

Figura 3. Repartizarea fondului funciar, Strășeni

Sursa: conform datelor oferite de APL

4.8 Analiza Demografică și Resursele Umane din Municipiul Strășeni

Municipiul Strășeni, situat în centrul Republicii Moldova, are o populație relativ stabilă, influențată de factori economici, migrație și condiții de viață. Resursele umane ale localității sunt esențiale pentru dezvoltarea economică și socială, dar sunt influențate de provocări demografice și dinamici socio-economice.

4.8.1 Structura Demografică

Populația totală: Municipiul Strășeni are o populație de aproximativ **20.000 de locuitori**, conform ultimelor estimări oficiale. Acesta este unul dintre cele mai importante centre urbane din raion.

Structura pe vârste:

- **Tineri (0-14 ani):** Reprezintă o proporție semnificativă, dar în scădere din cauza ratei scăzute a natalității.
- **Populația activă (15-64 ani):** Majoritatea populației aparține acestei categorii, fiind baza forței de muncă locale.
- **Vârstnici (peste 65 ani):** Proporția persoanelor vârstnice este în creștere, reflectând o tendință de îmbătrânire a populației.

Structura de gen:

- Populația este relativ echilibrată din punct de vedere al genului, cu o ușoară predominanță a femeilor, în special în rândul vârstnicilor.

Dinamica populației:

- **Migrația externă:** Emigrarea către țări din Uniunea Europeană și alte destinații este una dintre principalele cauze ale scăderii populației active.
- **Migrația internă:** Apropierea de Chișinău atrage o parte din populație să migreze pentru oportunități de muncă sau educație, dar și facilitează naveta zilnică.

4.8.2 Resursele Umane

Forța de muncă: Populația activă reprezintă aproximativ **65-70%** din totalul locuitorilor. Domeniile de ocupare principale sunt:

- **Agricultură:** Viticultura, pomicultura și legumicultura sunt sectoarele predominante.
- **Industrie și construcții:** Municipiul are câteva întreprinderi industriale mici și mijlocii, dar acestea oferă un număr limitat de locuri de muncă.
- **Servicii:** Comerțul și sectorul public (administrație, educație, sănătate) sunt alți angajatori majori.

Nivelul de calificare: O parte semnificativă a populației active este calificată, însă există o lipsă de specialiști în domeniile tehnice și IT. Mulți tineri preferă să studieze și să lucreze în străinătate, ceea ce duce la o pierdere a forței de muncă calificate.

Șomaj și subocupare: Rata șomajului este moderată, dar o parte din populație lucrează în locuri de muncă sub nivelul lor de calificare sau în activități informale.

4.8.3 Educație și Instruire

4.8.3 EDUCAȚIE ȘI INSTRUIRE

Municipiul Strășeni beneficiază de o rețea educațională diversificată care include instituții de învățământ timpuriu, școli generale, gimnazii și licee. Cu toate acestea, sistemul educațional local se confruntă cu provocări specifice în ceea ce privește extinderea și diversificarea oportunităților de instruire profesională și superioară.

INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT

1. Instituții de Educație Timpurie (6 unități):

- Rolul acestor instituții este crucial în pregătirea preșcolarilor pentru tranziția către ciclul primar.
- Instituțiile sunt distribuite în diferite cartiere ale municipiului pentru a asigura accesul la educație pentru copiii din întreaga comunitate.

- Activitățile desfășurate includ dezvoltarea abilităților cognitive, emoționale și sociale, sprijinind integrarea armonioasă în școli.

□ **Școală Primară Publică și Privată:** oferă educație primară de calitate, cu accent pe dezvoltarea armonioasă a elevilor.

2. Școala de Arte (1 unitate):

- Oferă instruire în domeniile artei vizuale, muzicii și dansului.
- Este un centru important pentru dezvoltarea creativității și cultivarea talentelor în rândul copiilor și tinerilor.
- Implicarea comunității în activitățile Școlii de Arte contribuie la promovarea tradițiilor locale și la încurajarea expresiei artistice.

3. Gimnaziul (1 unitate):

- Găzduiește elevi de la clasele a V-a până la a IX-a.
- Asigură o bază educațională solidă și dezvoltarea competențelor de bază necesare pentru continuarea studiilor liceale sau profesionale.
- Activitățile extracurriculare includ concursuri de matematică, literatură, istorie, dar și inițiative sportive.

4. Liceele (2 unități):

- Liceele sunt centre de excelență academică pentru elevii din clasele a X-a până la a XII-a.
- Oferă programe educaționale diversificate, cu accent pe științe exacte, umaniste și sociale.
- Majoritatea absolvenților își continuă studiile în universități din Chișinău sau peste hotare.
- Elevii participă activ la olimpiade naționale și internaționale, obținând rezultate remarcabile.

OPORTUNITĂȚI DE INSTRUIRE PROFESIONALĂ ȘI TEHNICĂ

Colegiul de Inginerie:

- Oferă specializări în domeniul tehnic, cu un sistem de învățământ dual care combină instruirea teoretică cu practica în cadrul companiilor partener.
- Totuși, oferta este limitată și nu răspunde pe deplin cerințelor pieței moderne de muncă.
- **Lipsa unei infrastructuri pentru învățământ tehnic și superior:**
 - Municipiul nu dispune de universități, ceea ce înseamnă că tinerii trebuie să se deplaseze în Chișinău pentru astfel de oportunități.
 - Acest fapt contribuie la migrarea forței de muncă tinere, amplificând fenomenul de „brain drain” (exodul creierelor).

PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE

- **Provocări actuale:**
 - Infrastructura fizică a unora dintre instituțiile de învățământ necesită modernizare.
 - Lipsa resurselor pentru extinderea ofertei educaționale către domenii precum tehnologiile informaționale și ingineria.
 - Fenomenul migrației tinerilor talentați către alte localități sau țări.
- **Perspective de dezvoltare:**
 - Introducerea programelor de educație digitală și STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică) în școlile existente.
 - Crearea unui centru regional de instruire profesională în colaborare cu sectorul privat și parteneri internaționali.
 - Organizarea de parteneriate cu universitățile din Chișinău pentru a oferi cursuri de formare și instruire la distanță.

IMPACTUL EDUCAȚIEI ÎN COMUNITATE

- Educația joacă un rol crucial în dezvoltarea comunității din Strășeni, pregătind resursele umane pentru integrarea pe piața muncii locale și regionale.
- Dezvoltarea unor programe educaționale adaptate la cerințele economiei moderne va spori șansele municipiului de a atrage investiții și de a crea locuri de muncă de calitate.
- Prin modernizarea și diversificarea educației, municipiul Strășeni poate deveni un exemplu de bună practică în integrarea educației sustenabile în strategiile de dezvoltare economică locală.

Această abordare poate transforma educația într-un pilon central pentru viitorul municipiului, contribuind la creșterea calității vieții și la dezvoltarea sustenabilă a comunității.

4.8.4 Probleme și Provocări

1. Migrația și depopularea:

Emigrarea în masă a forței de muncă tinere afectează negativ creșterea economică și echilibrul demografic.

2. Îmbătrânirea populației:

Creșterea ponderii populației vârstnice pune presiune pe sistemele de sănătate și asistență socială.

3. Pierderea capitalului uman calificat:

Plecarea specialiștilor și a tinerilor educați reduce capacitatea municipiului de a atrage investiții și de a susține creșterea economică.

4. Subocuparea:

Lipsa diversității în oportunitățile de muncă determină mulți locuitori să accepte locuri de muncă mai puțin remunerate sau în domenii necalificate.

Concluzie pe demografie și resurse umane

Demografia și resursele umane din municipiul Strășeni reprezintă un aspect crucial pentru dezvoltarea localității. Deși există provocări semnificative legate de migrație și îmbătrânire, potențialul economic al forței de muncă locale poate fi valorificat prin politici adecvate, investiții strategice și îmbunătățirea accesului la educație și formare profesională. O abordare integrată poate transforma aceste provocări în oportunități pentru dezvoltarea sustenabilă a municipiului.

Densitatea populației în oraș pentru anul 2022 constituie 3,95 locuitori /km², fiind la un nivel inferior față de nivelul pe republică care este de 74,24 locuitori /km² pentru aceeași perioadă de referință.

Analizând populația după mai multe criterii avem următoarea situație:

- repartizare pe sexe: 54% din populație sunt rezidenți de sex feminin și 46% din populație sunt rezidenți de sex masculin;
- în funcție de componența etnică: 85% din populație sunt moldoveni, 14% sunt români și 1% alte etnii;
- clasificare pe grupe de vârstă: 1581 copii cu vârsta cuprinsă 0-15 ani (17%), 6151 persoane cu vârsta cuprinsă între 16 și 56/61 ani (66%), 1563 persoane cu vârsta mai mare de 57/62 ani (17%);

În continuare este prezentată evoluția a trei categorii demografice importante în oraș în anii 2020, 2021 și 2022: căsătoriile înregistrate, nou-născuții înregistrați și decedații înregistrați.

Tabelul 3. Evenimente demografice

Sursa: conform datelor BNS

	2020	2021	2022
Numărul de căsătorii înregistrate în ultimul an	32	37	25
Numărul de nou-născuți înregistrați în oraș în ultimul an	196	136	127
Numărul de decedați înregistrați în oraș în ultimul an	70	76	50

Sursa: conform datelor BNS la 1 ianuarie 2023

În ceea ce privește numărul de căsătorii înregistrate în ultimul an, s-a observat o creștere de la 32 în 2020 la 37 în 2021, urmată de o scădere semnificativă la 25 în 2022. Scăderea poate fi explicată și de faptul că mai mulți cetățeni din oraș aleg să își oficializeze căsătoria în România, această alegere fiind influențată și de faptul că cel puțin un membru al familiei lucrează în afara țării, inclusiv în România sau în altă țară a Uniunii Europene."

Numărul de nou-născuți înregistrați în oraș în ultimul an a înregistrat o descreștere semnificativă și continuă: de la 196 în 2020 la 136 în 2021 și la 127 în 2022. Interpretarea acestei scăderi semnificative și continue a natalității în mod constant în ultimii trei ani poate avea mai multe cauze posibile care pot include:

- tendințe demografice, astfel oamenii pot alege să aibă mai puțini copii din motive personale, inclusiv condiționate de capacitatea economică a fiecăruia;
- accesul la servicii medicale, dat fiind că accesul la servicii medicale și de maternitate este limitat în oraș;
- educație și planificare familială, în ultimii ani se atestă o tendință în creștere oficializarea căsătoriilor în România, cu nașterea ulterioară a copiilor acolo, chiar dacă familia locuiește în Republica Moldova.

În ceea ce privește numărul de decedați înregistrați în oraș în ultimul an, acesta a crescut de la 70 în 2020 la 76 în 2021, apoi a scăzut la 50 în 2022. Trendul crescător de la începutul perioadei analizate foarte probabil că a fost influențat de factori precum evenimentele de sănătate publică (pandemia COVID-19 în perioada 2020-2021). Pe când trendul descrescător înregistrat în al doilea interval al perioadei analizate reprezintă o stabilizare în acest sens, ca urmare a imunizării populației.

În ansamblu, datele indică anumite fluctuații în dinamica demografică a orașului, cu schimbări în numărul de căsătorii, nou-născuți și decedați în fiecare an. Aceste variații pot fi influențate de o serie de factori, inclusiv schimbări în comportamentul și circumstanțele populației locale, precum și evenimente care pot afecta comunitatea în ansamblu.

Forța de muncă. Șomajul.

Populația activă din punct de vedere economic din localitate cuprinde toate persoanele care au împlinit vârsta de 15 ani și reprezintă forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, incluzând populația ocupată și șomerii. Datele în acest sens sunt expuse în tabelul de mai jos. Conform datelor BNS la 1 ianuarie 2023, circa 70% din populația orașului este aptă de muncă (circa 7600

persoane) și mai puțin de 0,01% sunt șomeri înregistrați la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă (7 persoane).

Din totalul populației apte de muncă, lucrează în oraș circa 30% astfel: minim 2,5% sunt angajați în instituțiile din sectorul public din oraș (193 persoane), alte 15-20% sunt angajați de către întreprinderile din sectorul economic, mai puțin de 1% sunt angajați de către organizațiile sectorului civic. Alte 40-45 % din populația aptă de muncă lucrează înafara orașului, inclusiv în orașul Chișinău. Iar restul de 20-25% din populația aptă de muncă lucrează inclusiv și în țări precum România, Anglia, Danemarca, Irlanda și altele.

4.4 Infrastructura fizică și utilități

Fondul locativ.

Fondul locativ prezintă date statistice legate de variabile precum: Blocuri locative și case specializate, apartamente situate în blocuri locative și case individuale de locuit.

Conform informațiilor furnizate de BNS la 01.01.2023 (cu un total de 9295 de locuitori), recensământul din anul 2014 (cu un total de 8694 de locuitori) și de recensământul din anul 2004 (cu 6833 de locuitori), se constată o creștere a populației în comuna Strășeni cu 3997 persoane în perioada a 2 decenii. Acest fapt indică o creștere a pieței rezidențiale în comuna Strășeni, generată de noile proiecte rezidențiale. Confirmare în acest sens este și creșterea fondului locativ cu 1100 unități și 155073 m² în perioada 2016-2022, astfel comuna Strășeni dispune de cel puțin 4890 locuințe individuale a căror suprafață este de 659283 m², din care părăsite în ultimul an de zile – nu există. Mai multe detalii sunt expuse în tabelele ce urmează.

Tabelul 4. Fondul locativ, unități

	2016	2019	2022
Blocuri locative și case specializate	27	29	31
Apartamente în blocuri locative	1320	1549	1623
Case de locuit individuale	2470	2619	3267
Total apartamente și case de locuit individuale:	3790	4168	4890

Sursa: conform datelor BNS Fondul locativ unități

Datele indică evoluția fondului locativ din perspectiva numărului de unități în diferite tipuri de construcții rezidențiale în anii 2016, 2019 și 2022. Pentru categoria "Blocuri locative și case specializate", numărul de unități a crescut de la 27 în 2016 la 31 în 2022, înregistrând o creștere de 15%. În ceea ce privește "Apartamentele în blocuri locative", numărul a crescut de la 1320 în 2016 la 1623 în 2022, prezentând o creștere de 23% și continuă în ultimii ani. Pentru "Casele de locuit individuale", numărul a înregistrat la fel o creștere de 32% de la 2470 în 2016 la 3267 în 2022. Dacă luăm în considerare atât apartamentele cât și casele de locuit individuale, numărul total a crescut de la 3790 în 2016 la 4890 în 2022, evidențiind o tendință generală de creștere cu 29% a unităților în fondul locativ în oraș.

Tabelul 5. Fondul locativ, suprafață (m²)

	2016	2019	2022
Suprafața totală a apartamentelor din blocurile locative	81840	96038	100626
Suprafața totală a caselor de locuit individuale la sol	422370	447849	558657

Suprafața totală:	504210	543887	659283
-------------------	--------	--------	--------

Sursa: conform datelor BNS Fondul locativ suprafață

Datele de mai sus reflectă schimbările în suprafața totală, inclusiv detalierea suprafețelor casele de locuit individuale, în anii 2016, 2019 și 2022. Pentru "Suprafața totală a apartamentelor de locuit în blocurile locative", suprafața a crescut de la 81840 în 2016 la 100626 în 2022, indicând o creștere cu 23%. În ceea ce privește "Suprafața totală a caselor de locuit individuale la sol", aceasta a înregistrat la fel creștere de la 422370 în 2016 la 558657 în 2022, indicând o creștere cu 32%. În final, "Suprafața totală" a înregistrat o tendință generală de creștere, crescând cu 31% de la 346269 în 2016 la 409711 în 2022. Aceste date sugerează o dezvoltare continuă a infrastructurii și a utilizării terenurilor în comuna Strășeni în perioada analizată.

Gestionarea blocurilor locative se efectuează divers. Astfel majoritatea blocurilor locative construite până în anul 1999 inclusiv, sunt gestionate de către Întreprinderea Municipală „Direcția Gospodăriei Locativ Comunale Strășeni” care are astfel de atribuții și genuri de activitate potrivit statutului. În ce privește blocurile locative construite începând cu anul 2000, majoritatea sunt gestionate de către locatari prin intermediul entităților de tip APC - Asociația de Proprietari Condominiu.

4.1 Infrastructura de transport: drumuri și transport local

Municipiul Strășeni beneficiază de o rețea de drumuri publice bine dezvoltată, care facilitează accesul către și dinspre alte localități. Este traversat de drumul național R1 (Chișinău–Ungheni), care asigură legătura rapidă cu capitala și alte regiuni importante ale țării. În interiorul municipiului, drumurile locale sunt parțial modernizate, cu necesitatea unor lucrări de reabilitare și extindere pentru a îmbunătăți accesibilitatea.

Transportul local este realizat printr-o rețea de rute regulate de autobuze și microbuze, care deservește atât zona urbană, cât și satele aparținătoare. Totuși, este nevoie de investiții suplimentare pentru a extinde acoperirea serviciilor și pentru a introduce soluții ecologice, precum autobuze electrice sau hibride.

4.2 Aprovizionare cu apă și sistem de canalizare

Aprovizionarea cu apă potabilă pentru populația municipiului Strășeni se realizează printr-un sistem centralizat de distribuție, gestionat de operatori specializați. Rețeaua de apă acoperă o parte semnificativă a localității, însă există necesitatea extinderii acesteia în zonele periurbane.

Sistemul de canalizare este funcțional în mare parte din municipiu, dar necesită modernizări pentru a răspunde cerințelor actuale și pentru a asigura racordarea tuturor gospodăriilor. Investițiile în această infrastructură sunt esențiale pentru îmbunătățirea calității vieții și protecția mediului.

4.3 Infrastructura de colectare și management al deșeurilor solide

Serviciile de salubritate și colectare a deșeurilor în municipiul Strășeni sunt gestionate de SRL „Manevla Com”, operator care asigură colectarea regulată a deșeurilor menajere din gospodării și instituții. De asemenea, există inițiative pentru introducerea sistemului de colectare selectivă și reciclare, dar implementarea acestuia este încă în stadiu incipient.

O prioritate pe termen mediu și lung este dezvoltarea unei infrastructuri integrate de management al deșeurilor, care să includă stații de sortare și depozite ecologice conforme standardelor europene.

4.4 Administrația publică locală

Capacitate administrativă

Unitatea administrativ-teritorială Strășeni dispune de o infrastructură administrativă bine organizată, incluzând clădirea primăriei, oficiile serviciilor descentralizate și alte spații destinate administrației publice. În ultimii ani, s-a pus accent pe digitalizarea proceselor administrative și pe dezvoltarea capacităților resurselor umane prin formare continuă.

Comunicare și transparență

Primăria municipiului Strășeni promovează transparența prin publicarea informațiilor de interes public pe site-ul oficial, utilizarea rețelelor sociale pentru comunicare directă cu cetățenii și organizarea periodică a consultărilor publice. Totuși, este necesară o consolidare a mecanismelor de implicare a comunității în procesul decizional.

4.5 Servicii publice locale

Serviciile publice din municipiul Strășeni sunt diversificate, incluzând alimentarea cu energie electrică, gaze naturale, servicii medicale, educaționale și culturale. Cu toate acestea, unele domenii, precum transportul public sau salubritatea, necesită îmbunătățiri pentru a răspunde cerințelor comunității în continuă creștere.

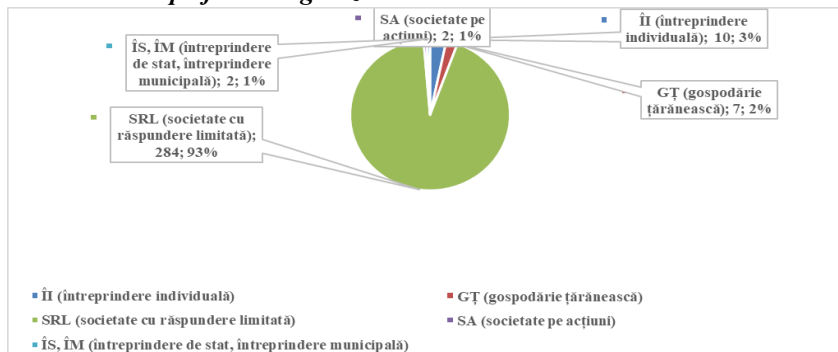
Modernizarea infrastructurii existente și atragerea investițiilor externe sunt esențiale pentru asigurarea unor servicii publice de calitate.

4.7 Dezvoltare economică

În Strășeni, economia locală se caracterizează prin diversitate și activitate antreprenorială susținută. Cu un total de 501 agenți economici, comunitatea găzduiește o varietate de forme de organizare, inclusiv întreprinderi individuale, gospodării țărănești și societăți cu răspundere limitată. Această diversitate evidențiază faptul că localnicii se angajează într-o gamă largă de activități, de la agricultură și comerț cu amănuntul până la servicii și industrie.

Sectorul antreprenorial din teritoriu e format din 501 întreprinzători, dintre care: 11 întreprinderi individuale, 7 gospodării țărănești, 479 societăți cu răspundere limitată, 2 societăți pe acțiuni și 2 întreprinderi municipale. Adicional în oraș 11 persoane lucrează în baza patentelor deținute.

Tabelul 11. Întreprinderile locale după forma organizării

Sursa: conform datelor oferite de APL

Întreprinderi Individuale (ÎI) - 10 unități, acest tip de întreprindere reprezintă aproximativ 3.28% din totalul de 305 de întreprinderi. Gospodăriile Țărănești (GȚ) - 7 unități, acestea constituie aproximativ 2.30% din totalul de întreprinderi. Societăți cu Răspundere Limitată (SRL) - 284 unități, acestea reprezintă cea mai mare pondere, cu aproximativ 93.11% din totalul de întreprinderi. Societăți pe Acțiuni (SA) - 2 unități, acestea reprezintă aproximativ 0.66% din totalul de întreprinderi. Întreprinderi Municipale (ÎS, ÎM) - 2 unități, acestea au o pondere de aproximativ 0.66% din totalul de întreprinderi. Deținători de Patente - 11 persoane: Aceștia reprezintă aproximativ 3.61% din totalul antreprenorilor. Aceste cote procentuale reflectă distribuția diversă a tipurilor de întreprinderi în comuna Strășeni și arată că majoritatea activităților economice sunt reprezentate de societăți cu răspundere limitată (SRL-uri), urmate de întreprinderile individuale și gospodăriile țărănești. De asemenea, deținătorii de patente și societățile pe acțiuni au cote mai mici în cadrul totalului de întreprinderi. Această diversitate indică o economie locală variată și un mediu propice pentru dezvoltarea diferitelor tipuri de afaceri și inițiative economice.

Activitățile economice ce se desfășoară în Strășeni fac parte din 3 domenii mari, conform clasificării naționale, și anume: agricultura, comerțul cu ridicată și amănuntul, alimentație publică și HoReCa.

Sectorul agricol - agricultura. Terenurile cu destinație agricolă acoperă o suprafață infimă de doar 19 ha, chiar dacă bonitate a solului este între 70% și 94%. Sectorul agricol este cel mai mult reprezentat de agropensiuni care desfășoară inclusiv activități agricole. În total circa 7 agenți economici activează în acest sector.

Sectorul non-agricol, industrie. Industria locală la moment este reprezentată de ateliere pentru confecționare hainelor, uzină de beton, producție de obiecte din lemn, metal, gips, argilă, altele.

Sectorul non-agricol, comerțul cu amănuntul și ridicata. Acesta este reprezentat de circa 80% din totalul companiilor din oraș. Cel mai popular subdomeniu este reprezentat de magazine (magazin, magazin online, magazin mixt, supermarket, hipermarket), farmacii, secții comerciale, comerț ambulant (unitate de comerț ambulant, tonetă mobilă, gheretă mobilă). În acest sens există circa 50 puncte de comercializare.

Sectorul non-agricol, servicii. Domeniul serviciilor este reprezentat de circa 10% din totalul companiilor din oraș. Acest subdomeniu este reprezentat de servicii auto și tehnică, servicii de instalare și construcții, depozitare și logistică, publicitate și panouri publicitare, frumusețe și sănătate, centre de agrement, curățătorii chimice, altele.

Sectorul non-agricol, alimentație publică și HoReCa. Actualmente, în oraș există săli de ceremonii, pensiuni turistice, restaurante și alte elemente ale acestei ramuri. Serviciile alimentare și de ospitalitate (cafenele, restaurante, terase, baruri) reprezintă circa 3% din totalul numărului de companii.

Pentru a susține dezvoltarea afacerilor locale în **direcția reducerii emisiilor de CO2** și implementării economiei circulare, APL Strășeni ar putea implementa o serie de programe inovatoare și sustenabile, care să sprijine tranziția către o economie verde și reducerea impactului asupra mediului. Iată câteva programe care ar putea fi dezvoltate:

➤ **Programul „Zero Deșeurii” pentru afaceri**

Descriere: Lansarea unui program prin care afacerile locale sunt sprijinite să implementeze practici de reducere a deșeurilor, reciclare și reutilizare a materialelor în procesele lor de producție. Acest program ar putea include consultanță specializată, acces la centre de reciclare și oportunități de colaborare între companii pentru reutilizarea deșeurilor.

Impact: Promovarea economiei circulare la nivel local, reducerea cantității de deșeuri generate de companii și crearea unui lanț valoric bazat pe reciclare și reutilizare.

➤ **Incubatorul de afaceri verzi**

Descriere: Crearea unui incubator de afaceri în cadrul Parcului Industrial care este planificat în Strategia de Dezvoltare Socio-Economică, dedicat start-up-urilor și întreprinderilor mici care dezvoltă soluții ecologice, cum ar fi produse și servicii sustenabile, tehnologii de reducere a emisiilor de carbon sau inovații în domeniul energiei verzi. Incubatorul ar putea oferi spațiu de lucru, mentorat, acces la finanțare și oportunități de networking.

Impact: Stimularea antreprenoriatului verde și creșterea numărului de afaceri care operează pe principii de sustenabilitate și reducere a CO2.

➤ **Parteneriate public-private pentru infrastructură circulară**

Descriere: Dezvoltarea unor parteneriate între sectorul public și companiile private pentru crearea de infrastructură care să susțină economia circulară, cum ar fi centre de reciclare, centre de reparații și reutilizare a produselor sau hub-uri pentru colectarea deșeurilor organice și transformarea acestora în compost.

Impact: Crearea unei infrastructuri durabile la nivel local care să susțină tranziția către o economie circulară și să reducă emisiile de CO2 asociate cu gestionarea deșeurilor.

Implementarea acestor programe va contribui la reducerea emisiilor de CO2, creșterea sustenabilității afacerilor locale și promovarea unei economii circulare în comuna Strășeni. Aceste inițiative vor alinia comunitatea la obiectivele Pactului Verde European și vor sprijini dezvoltarea unei economii verzi, inovatoare și competitive.

Sectorul asociativ și implicarea civică

Sectorul asociativ joacă un rol semnificativ în dezvoltarea comunității locale, promovarea culturii, educației, sportului și a altor inițiative sociale. Conform informației furnizate de ASP în baza listei „Date din Registrul de stat al unităților de drept privind organizațiile necomerciale înregistrate în Republica Moldova”, în comuna Strășeni sunt înregistrate 43 organizații necomerciale, dintre care Asociații Obștești sunt 40 ceea ce reprezintă 93.75%, iar Instituții Private sunt 3 ceea ce reprezintă 6.25%. Domeniul de activitate al acestora este foarte divers, printre care pot fi enumerate:

- Educație și cultură;
- Sport și recreere;
- Sănătate și binele comunității;
- Agricultură și dezvoltare durabilă;
- Drepturi și advocacy;
- Economie și dezvoltare locală.

Sectorul civic din Strășeni poate juca un rol esențial în implementarea obiectivelor verzi la nivel local prin inițiative de conștientizare și mobilizare a comunității. Organizațiile civice pot organiza campanii de educare privind protecția mediului, reducerea deșeurilor și utilizarea energiei regenerabile, implicând cetățenii în activități concrete, cum ar fi plantările de arbori, colectarea deșeurilor sau proiecte de reciclare. De asemenea, aceste organizații pot colabora cu autoritățile locale pentru a promova soluții de eficiență energetică și economia circulară.

Impactul participării sectorului civic ar fi semnificativ: creșterea gradului de conștientizare ecologică în rândul locuitorilor, reducerea emisiilor de CO2 prin acțiuni comune și dezvoltarea unui sentiment de responsabilitate socială față de mediu. Prin implicarea directă a cetățenilor în inițiative verzi,

comunitatea Strășeni poate deveni un exemplu de sustenabilitate, contribuind la îmbunătățirea calității vieții și protecția mediului înconjurător.

5. STRATEGIA

Analiza SWOT este o metodă de evaluare calitativă a situației din diferite domenii comunitare în vederea stabilirii unui diagnostic, care ne poate ajuta ulterior la elaborarea obiectivelor pentru strategia de dezvoltare a localității. Analiza SWOT este un acronim pentru Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări). Analiza SWOT reprezintă nu numai o metodă folosită în controlul planificării și riscului, ci și o modalitate de a scoate în evidență zone ale comunității care pot fi maximizate în beneficiul întregului proiect al strategiei sau zone specifice de unde se pot obține avantaje.

Punctele forte și punctele slabe sunt factorii interni la nivel de comunitate, care pot favoriza sau pot reține dezvoltarea domeniului în cauză. Membrii comunității pot controla sau influența schimbările la nivel de puncte forte/ puncte slabe din considerentul că acestea depind de resursele din comunitate.

Oportunitățile și amenințările sunt factori externi, din afara comunității, care, de asemenea, pot favoriza sau reține procesele de dezvoltare. Acești factori, însă, nu pot fi controlați și influențați de către membrii comunității.

Tabelul 12. Analiza SWOT

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Așezare Geografică Favorabilă: Comuna Strășeni beneficiază de o poziționare geografică favorabilă, cu coordonate latitudinale de 47.0875 și longitudinale de 28.8702. Acest aspect poate favoriza dezvoltarea turismului și a altor activități economice legate de localizarea sa. ✓ Diversitatea Economică: Comuna Strășeni are o economie diversificată, cu peste 500 de agenți economici ce activează în diferite sectoare, de la agricultură și industrie până la servicii și comerț. Acest lucru creează un mediu favorabil pentru adaptabilitate și dezvoltare sustenabilă. ✓ Potențial Agricol și Viticol: Comuna găzduiește Centre de Excelență în Viticultură, indicând un potențial crescut pentru dezvoltarea sectorului agricol și viticol. Terenurile cu potențial ridicat pentru agricultură oferă oportunități pentru creșterea producției agricole în limita suprafeței disponibile. ✓ Așezare Geografică Strategică: Poziționarea orașului pe axe importante de transport deschide oportunități pentru dezvoltarea comerțului și a turismului. Aproximarea de 	<ul style="list-style-type: none"> - Dependență de Comerțul Cu Ridicata: Peste 85% din cifra de afaceri a orașului provine din activități de comerț cu ridicata. Această dependență poate expune economia locală la riscuri și fluctuații în sectorul comercial. - Sector Agricol Subdezvoltat: Deși există potențial agricol și zootehnic, aceste sectoare nu sunt dezvoltate la nivelul optim. Limitările în dezvoltarea agriculturii și zootehniei pot afecta diversificarea economică. - Infrastructură Turistică Limitată: Dezvoltarea infrastructurii turistice este la început, iar lipsa de facilități turistice precum case de odihnă și trasee turistice poate împiedica exploatarea potențialului turistic al orașului. - Concentrare Pe Sectorul Micilor Afaceri: Prezența predominantă a întreprinderilor mici și mijlocii poate limita investițiile majore și dezvoltarea unor industrii cheie. - Vulnerabilitate la Schimbările Climatice: Schimbările climatice, inclusiv fenomenele extreme precum inundațiile și seceta, pot afecta resursele naturale, culturile agricole și mediul înconjurător din comuna Strășeni. - Limitări în Continuitate: Chiar dacă există un număr semnificativ de organizații, doar un număr

<p>drumurile internaționale facilitează mobilitatea populației și accesul la piețe regionale.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Industrie Locală și Comerț: Prezența atelierelor și uzinelor locale contribuie la dezvoltarea sectorului industrial. De asemenea, sectorul comerțului cu amănuntul și ridicata este bine reprezentat, susținând veniturile economice locale. ✓ Oraș puțin afectat ecologic: Orașul Strășeni nu are transport public intern, Traseul principal este la marginea localității iar pe interior se circulă cu transportul personal în special dimineața și seara spre și de la serviciu din Chișinău. ✓ Colaborarea Cu Autoritățile Locale: Relațiile bune și încrederea construite între organizațiile necomerciale și autoritățile locale facilitează implementarea proiectelor și inițiativelor, asigurând susținere și resurse pentru dezvoltarea comunității. ✓ Finanțare și Susținere: Existența unor mecanisme de finanțare și susținere pentru proiecte și inițiative ale organizațiilor necomerciale (precum delimitarea de fonduri din bugetul comunal) stimulează dezvoltarea sectorului și încurajează inovația 	<p>restrâns dintre ele rămân active pe termen lung. Lipsa de continuitate poate afecta durabilitatea proiectelor și inițiativelor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dependență de Resurse Limitate: Organizațiile necomerciale pot depinde în mare măsură de resurse limitate, ceea ce poate afecta capacitatea lor de a aborda nevoile comunității în mod cuprinzător
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dezvoltarea Infrastructurii de suport economic: Crearea unei Parc Industrial și în interiorul său un Incubator de Afaceri ar putea genera atragerea investițiilor, diversificarea economică, crearea întreprinderilor noi tehnologice. ➤ Turismul și Agroturismul: Dezvoltarea infrastructurii turistice și promovarea agroturismului pot atrage turiști și genera venituri adiționale pentru comunitate. ➤ Diversificarea Industriei: Investițiile în industrie și tehnologie pot spori diversificarea economică și pot crea noi locuri de muncă. ➤ Dezvoltarea Serviciilor: Sectorul serviciilor are potențial pentru creștere, inclusiv în domenii precum construcții, sănătate, și turism. ➤ Colaborare Mai Strânsă: Mai multă colaborare între organizații poate aduce expertiză variată, resurse consolidate și rezultate mai bune pentru comunitate. ➤ Inovare și Tehnologie: Utilizarea inovației și a tehnologiei în proiecte și inițiative poate spori eficiența și impactul organizațiilor 	<ul style="list-style-type: none"> ! Vulnerabilitate Economică: Dependenta de comerțul cu ridicata poate expune economia locală la riscuri legate de fluctuațiile economice și schimbările în cerere. ! Concurență Regională: Alte zone și centre economice din regiune pot atrage investiții și afaceri, competiția putând afecta dezvoltarea economică locală. ! Infrastructură Limitată: Lipsa infrastructurii adecvate poate limita dezvoltarea unor industrii cheie și atragerea de investiții. ! Schimbările Climatice: Variabilitatea climatică poate afecta sectorul agricol și producția locală, având un impact asupra veniturilor și ocupării forței de muncă. ! Poluarea și Degradarea Ecologică: Crescând preocupări privind poluarea și degradarea mediului pot afecta sănătatea și calitatea vieții în comuna Strășeni. ! Schimbările Climatice Globale: Impactul schimbărilor climatice poate duce la fluctuații extreme ale temperaturilor, afectând agricultura și economia locală. ! Gestionarea Resurselor de Apă: Disponibilitatea apei potabile și gestionarea resurselor de apă pot

<p>necomerciale.</p> <p>➤ Extinderea Domeniilor de Impact: Organizațiile necomerciale pot explora noi domenii de impact, precum dezvoltarea durabilă, tehnologie, și altele, pentru a răspunde nevoilor emergente ale comunității.</p>	<p>deveni mai dificile în contextul schimbărilor climatice și a cererii în creștere.</p> <p>! Infrastructură și Gestionarea Deșeurilor: Necesitatea gestionării adecvate a deșeurilor și dezvoltarea infrastructurii pot reprezenta provocări în gestionarea mediului într-o manieră durabilă.</p>
---	---

Pentru a oferi o schimbare de pas pentru Strășeni până în 2030, bazându-ne pe capacitățile și poziționarea geografică, viziunea noastră este de a crea o infrastructură de suport în economia locală (un Parc Industrial și un Incubator de Afaceri în componența parcului), să stabilim/dezvoltăm un sistem durabil de comunicare a APL și să tindem la o economie verde cu emisii de gaze Co2 scăzută, economie circulară și un mediu curat pentru locuitorii noștri.

Obiectivele strategice și alinierea lor la obiectivele Globale/Naționale/Regionale și Locale

Tabelul 13. Obiectivele Strategice P4EG

Obiective Strategice	Justificare	Alinierea cu Strategiile globale/naționale, regionale și locale (EU Green Deal, SDGs etc.)
OS 1. Dezvoltarea economică locală sustenabilă	Creșterea competitivității economiei locale, atragerea investițiilor și crearea locurilor de muncă.	Strategia Națională „Moldova Europeană 2030”, SDG 8 (Muncă decentă și creștere economică), EU Green Deal.
OS 2. Modernizarea infrastructurii publice	Asigurarea accesului la servicii publice de calitate și modernizarea infrastructurii urbane și rurale.	Strategia Națională de Dezvoltare Regională, SDG 9 (Infrastructură rezilientă), Agenda Urbană a Uniunii Europene.
OS 3. Promovarea economiei circulare și a sustenabilității	Reducerea deșeurilor și sprijinirea tranziției către o economie circulară.	EU Green Deal, Strategia de Mediu a Republicii Moldova 2030, SDG 12 (Consumul și producția responsabile).
OS 4. Reducerea emisiilor de CO2 cu 40% până în 2030	EU Green Deal, Strategia de Mediu a Republicii Moldova 2030, SDG 12 (Consumul și producția responsabile).	Pactul Verde European, SDG 13 (Acțiune climatică), Strategia Energetică a Republicii Moldova 2030.
OS 5. Eficientizarea comunicării între APL și cetățeni	Creșterea transparenței decizionale și implicarea activă a comunității în dezvoltarea locală.	Strategia „Moldova Europeană 2030”, SDG 16 (Pace, justiție și instituții eficiente), Agenda de Descentralizare.

6. IMPLEMENTAREA STRATEGIEI ȘI PLANUL DE ACȚIUNI

6.1 Viziunea și direcțiile strategiei

Viziunea constituie o stare dorită, ceea ce trebuie să devină comuna Strășeni în următorii 6 ani.

În 2030, Strășeni este un exemplu de dezvoltare și modernizare în regiunea noastră europeană. Cu o infrastructură dezvoltată și servicii publice de calitate, toți locuitorii beneficiază de oportunități egale pentru dezvoltare. Continuăm să construim și să modernizăm drumurile, asigurând o circulație fluidă și sigură. Deținând statutul de Municipiu promovăm dezvoltarea economică locală, atrăgând investitori și sprijinind antreprenoriatul prin programe de mentorat și educație economică, generând noi locuri de muncă. Valorificăm potențialul turistic al orașului, protejând patrimoniul cultural și natural, contribuind la economia locală. Angajați în proiecte de protecție a mediului, investim în educație și conștientizare pentru o comunitate responsabilă cu mediul înconjurător. Lucrăm împreună pentru un viitor prosper, făcând din Strășeni un loc special și atractiv pentru toți.

Misiunea

Misiunea Municipiului Strășeni este să dezvoltăm o comunitate prosperă și durabilă, cu un buget bine gestionat, infrastructură modernă, educație și economie prosperă. Ne angajăm să susținem toate categoriile sociale, îmbunătățind calitatea vieții și protejând mediul înconjurător. Colaborăm cu toate instituțiile și nivelele administrative, promovând participarea civică și transparența. Prin responsabilitate socială și adaptare la schimbările climatice, ne propunem să facem din Strășeni un exemplu de succes în regiune.

Valorile

Valorile reprezintă norme de conduită și atitudine general acceptate de rezidenți pentru realizarea viziunii și misiunii. Sistemul de valori al cetățenilor din Comuna Strășeni este compus din următoarele valori:

- **Transparență.** Fiecare persoană va avea acces liber la informații privind drepturile sale fundamentale și alte drepturi stabilite prin lege.
- **Responsabilitate.** Asumarea acțiunilor ce vor facilita implementarea Strategiei, asumarea răspunderii pentru impact, consecințe și gestionarea riscurilor.
- **Dezvoltare.** Dezvoltarea creativă a copiilor, dezvoltarea afacerilor, dezvoltarea infrastructurii, dezvoltarea patrimoniului cultural, dezvoltarea unui mediu social prosper.
- **Respect.** Respect pentru libertatea alegerii, pentru egalitatea de șanse, pentru confidențialitate, pentru rolul care îl are fiecare cetățean în dezvoltarea orașului.
- **Unitate.** Reprezintă angajamentul nostru comun pentru dezvoltare și progres. Ne străduim să ne dezvoltăm creativ copiii, să promovăm dezvoltarea afacerilor locale și să modernizăm infrastructura pentru a asigura un mediu social prosper.
- **Receptivitate .** Înseamnă că suntem deschiși și dornici să ascultăm și să fim sensibili la nevoile, sugestiile și contribuțiile tuturor membrilor comunității în vederea atingerii obiectivelor comune.

Obiective strategice și specifice

Obiectivele strategice constituie rezultatul unei analize a obiectivelor din Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Orașului Strășeni. Dat fiind faptul că strategia acoperă mai multe domenii de dezvoltare, în cadrul grupului de lucru s-a decis de mers pe dezvoltarea și diversificarea economică, crearea de parteneriate cu ONG și businessul local, dezvoltarea comunicării APL, economie verde, emisii de gaze, eficiență energetică, etc... Rezultatul final din contopirea celor 5 OS din Strategia de Dezvoltare Socio-Economică Strășeni, sectoare de bază a procesului de planificare strategică pe termen lung la nivel local, sunt: sectorul economic, antreprenoriatul și societatea civilă, sectorul public și sectorul ecologic/mediu ambiant. Cu scopul de a facilita realizarea obiectivelor strategice specifice, acestea au fost descompuse, măsuri programe sau proiecte mai mici. Acestea la rândul lor vor fi menționate în Planul de Acțiuni (PA). Grupurile de activități și de proiecte indicat în PA urmează a fi detaliat planificate și descrise în Planul Anual al APL.

OS 1. Dezvoltarea și diversificarea economică sustenabilă:

- Obiectivul central este **crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea afacerilor** la nivel local, prin atragerea investițiilor și facilitarea accesului la resurse pentru întreprinderile locale. Strategia pune accent pe dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și sprijinirea inovațiilor în afaceri, pentru a stimula creșterea economică sustenabilă în oraș prin crearea unui Parc Industrial, unui Incubator de Afaceri în cadrul PI, o Asociație a businessului din Strășeni, etc...

➤ Justificarea OS 1

Obiectivul creării unui Parc Industrial (PI), unui Incubator de Afaceri și a unei Asociații a Businessului din Strășeni este de a stimula dezvoltarea economică sustenabilă la nivel local. Aceste inițiative sunt esențiale pentru atragerea de investiții și oferirea de sprijin pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), care sunt motorul principal al economiei locale.

Potrivirea strategică: Acțiunile propuse răspund la nevoia urgentă de diversificare economică și reducere a dependenței de comerțul cu ridicata, care reprezintă o vulnerabilitate pentru economia locală. În plus, crearea unui Parc Industrial și a unui Incubator de Afaceri va oferi infrastructura necesară pentru atragerea investițiilor și sprijinirea start-up-urilor și IMM-urilor inovatoare. Asociația Businessului va facilita colaborarea între antreprenori și autoritățile locale, promovând interesele mediului de afaceri și creând un ecosistem favorabil pentru inovație și creștere.

Acțiunea se aliniază cu strategia de dezvoltare sustenabilă a localității, întrucât aceste inițiative vor contribui la reducerea emisiilor de CO₂ prin promovarea afacerilor verzi și a tehnologiilor sustenabile în cadrul Parcului Industrial și Incubatorului de Afaceri.

➤ Impactul așteptat și metrici pentru măsurare

Impactul așteptat al acestei acțiuni este stimularea dezvoltării economice locale și crearea de locuri de muncă prin susținerea IMM-urilor și atragerea de noi investiții. De asemenea, proiectele propuse vor sprijini tranziția către o economie verde, contribuind la reducerea emisiilor de carbon și la creșterea eficienței energetice a afacerilor locale.

Metriци pentru măsurare:

- Creșterea numărului de IMM-uri și start-up-uri înregistrate în cadrul Incubatorului de Afaceri.
- Numărul de locuri de muncă create în cadrul Parcului Industrial.
- Volumul investițiilor atrase prin Parcul Industrial și facilitățile de afaceri.
- Reducerea emisiilor de CO₂ prin implementarea soluțiilor verzi în Parcul Industrial și utilizarea tehnologiilor sustenabile.

- Îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din Strășeni prin creșterea oportunităților de angajare și accesul la servicii și facilități moderne.
- Creșterea valorii terenurilor în zona Parcului Industrial, ceea ce va atrage noi investitori.

Beneficiile mai largi pentru societate includ îmbunătățirea sănătății și bunăstării locuitorilor prin reducerea emisiilor de CO₂, creșterea accesibilității la locuri de muncă și servicii moderne și promovarea colaborării între sectorul privat și public. De asemenea, creșterea valorii terenurilor în apropierea Parcului Industrial și extinderea infrastructurii vor aduce beneficii economice pe termen lung.

➤ **Fezabilitatea financiară inițială a acțiunii**

Fezabilitatea financiară a acestei acțiuni poate fi asigurată printr-o combinație de fonduri publice, fonduri europene și investiții private. Sursele de finanțare pot include:

- Fonduri europene disponibile pentru dezvoltarea infrastructurii industriale și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, în special prin intermediul programelor dedicate economiei circulare și tranziției verzi (ex. Fondul European de Dezvoltare Regională, Pactul Verde European).
- Parteneriate public-private (PPP) pentru finanțarea construcției Parcului Industrial și a Incubatorului de Afaceri, atrăgând investitori privați interesați de dezvoltarea afacerilor în zonă.
- Venituri din taxele locale și alte forme de contribuții locale rezultate din creșterea activităților economice și a valorii terenurilor.

Cheltuieli și venituri așteptate:

- **Cheltuieli:** Construcția Parcului Industrial, amenajarea Incubatorului de Afaceri, dezvoltarea infrastructurii de bază (drumuri, energie, apă și canalizare), promovarea inițiativelor de atragere a investitorilor.
- **Venituri:** Taxele locale și regionale generate de noile afaceri, creșterea veniturilor din impozite pe proprietăți și activități comerciale, contribuții din parteneriatele public-private și granturile obținute prin fonduri europene.

În concluzie, investiția într-un Parc Industrial, un Incubator de Afaceri și o Asociație a Businessului din Strășeni este fezabilă și promițătoare, având un impact economic, social și de mediu semnificativ. Aceste acțiuni vor contribui la dezvoltarea economică durabilă și la îmbunătățirea calității vieții în comună.

OS 2. Dezvoltarea unui parteneriat durabil cu sectorul privat și asociativ:

- Colaborarea între **sectorul public, privat și asociativ** este esențială pentru implementarea obiectivelor strategice. Prin parteneriate public-private, APL poate atrage resurse și expertiză suplimentară pentru a realiza proiecte importante de infrastructură și dezvoltare economică.
- De asemenea, **sectorul asociativ** este sprijinit pentru a se implica activ în dezvoltarea comunității, prin inițiative sociale și culturale, contribuind la consolidarea coeziunii sociale și creșterea implicării civice.

➤ **Justificarea OS 2**

OS propus de dezvoltare a unui parteneriat durabil între sectorul public, privat și asociativ este justificată de necesitatea de a aborda provocările economice și sociale cu care se confruntă municipalitatea Strășeni. Prin colaborarea cu sectorul privat, primăria poate atrage resurse și expertiză necesare pentru implementarea proiectelor strategice de infrastructură, eficiență energetică și dezvoltare locală. În același timp, sectorul asociativ joacă un rol crucial în promovarea inițiativelor sociale și culturale, care contribuie la consolidarea coeziunii comunitare și creșterea implicării civice. Acest parteneriat oferă o **potrivire strategică cu obiectivele UE** privind dezvoltarea durabilă și

implicarea comunității, răspunzând în mod direct la problemele de infrastructură, dezvoltare economică și implicare civică din Strășeni.

➤ **Impactul așteptat al acțiunii și metrici pentru măsurare**

Impactul așteptat al dezvoltării acestui parteneriat este semnificativ, având multiple **beneficii sociale și economice**:

- **Beneficii pentru sănătate și bunăstare:** Proiectele de infrastructură verde și socială, realizate în parteneriat cu sectorul privat, pot contribui la îmbunătățirea calității vieții prin reducerea poluării și îmbunătățirea spațiilor publice.
- **Creșterea valorii terenurilor:** Investițiile private și dezvoltarea urbană planificată vor duce la o creștere a valorii terenurilor și proprietăților în Strășeni, generând venituri suplimentare din taxe pentru municipalitate.
- **Accesibilitate la servicii:** Colaborarea cu sectorul privat poate duce la crearea de servicii publice și sociale mai accesibile și mai eficiente, precum îmbunătățirea transportului public sau digitalizarea serviciilor municipale.
- **Beneficii pentru coeziunea socială:** Implicarea activă a sectorului asociativ va întări coeziunea comunității și va crește implicarea civică.

Metrici pentru măsurare:

- Numărul de parteneriate public-private și proiecte comune.
- Creșterea valorii proprietăților și terenurilor.
- Numărul de inițiative sociale și culturale realizate de sectorul asociativ.
- Gradul de implicare a cetățenilor în activitățile comunității.

➤ **Fezabilitatea financiară**

Fezabilitatea financiară a parteneriatelor public-private se bazează pe accesul la fonduri mixte: finanțări din bugetul local, fonduri europene, granturi internaționale și investiții din partea sectorului privat. Acțiunea poate fi finanțată prin:

- Bugetul municipal pentru cofinanțarea proiectelor și inițiativelor.
- Fonduri europene și internaționale, inclusiv programe de finanțare pentru dezvoltarea durabilă, eficiență energetică și coeziune socială.
- Investiții private, în special în proiecte de infrastructură, dezvoltare imobiliară și regenerare urbană.

Cheltuieli așteptate: Investiții inițiale în proiectele de infrastructură și în crearea de spații verzi, precum și costuri pentru susținerea inițiativelor sociale și culturale.

Venituri așteptate: Creșterea valorii terenurilor și proprietăților, taxe suplimentare, precum și economii pe termen lung prin eficiența energetică și creșterea implicării cetățenești.

• **Pregătirea implementării acțiunii**

Implementarea parteneriatelor va necesita o **planificare strategică** clară și un management eficient. Acțiunea va fi gestionată prin următorii pași:

- Achiziții și contracte: Municipalitatea va elabora proceduri clare de achiziții și selecție a partenerilor privați și asociațiilor, asigurând transparența și competitivitatea.
- Echipa de implementare: Va fi desemnată o echipă dedicată din cadrul APL pentru gestionarea acestor parteneriate, monitorizarea proiectelor și asigurarea conformității cu standardele UE.
- Monitorizare și evaluare: Proiectele vor fi monitorizate prin indicatori de performanță, cum ar fi progresul lucrărilor, utilizarea resurselor și rezultatele tangibile. De asemenea, implicarea cetățenilor va fi evaluată prin consultări periodice și feedback.

Acești pași asigură că parteneriatul durabil cu sectorul privat și asociativ nu doar că este fezabil din punct de vedere financiar, dar va oferi și beneficii pe termen lung comunității din Strășeni.

OS 3. Implementarea cerințelor de eficiență energetică a construcțiilor rezidențiale și economice

- **Reabilitarea termică a clădirilor existente** prin izolarea termică a pereților exteriori, a acoperișurilor și a fundațiilor pentru a reduce pierderile de căldură. Schimbarea sau modernizarea ferestrelor și ușilor pentru a utiliza materiale cu performanțe mai bune de izolare termică
- **Îmbunătățirea iluminatului:** Înlocuirea becurilor incandescente sau fluorescente cu becuri LED eficiente energetic în clădirile publice și rezidențiale. Instalarea de sisteme de iluminat automatizate sau pe bază de senzori, care să reducă consumul inutil de energie.
- **Informarea și educarea populației** Campanii de sensibilizare și educare pentru locuitorii din Strășeni cu privire la beneficiile eficienței energetice și metodele de reducere a consumului energetic în gospodărie.
- **Accesarea de fondurilor pentru eficiență energetică:** Identificarea surselor de finanțare din programele naționale și internaționale (de exemplu, fonduri europene, granturi) pentru susținerea investițiilor în eficiență energetică.
Aceste măsuri ar putea avea un impact semnificativ asupra reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, scăderii facturilor la utilități și îmbunătățirii confortului termic în clădirile din Strășeni, contribuind astfel la dezvoltarea durabilă a comunității

• Justificarea OS 3

OS 3 răspunde direct provocărilor legate de **schimbările climatice** și **consumul excesiv de energie** în Strășeni. Implementarea măsurilor de eficiență energetică este esențială pentru a reduce emisiile de CO₂ cu 50%, în conformitate cu obiectivele UE de tranziție către o economie verde și reducerea impactului asupra mediului. **Reabilitarea termică** a clădirilor și **modernizarea sistemelor de iluminat** va contribui la reducerea consumului energetic, la scăderea costurilor la facturile pentru energie, și la creșterea confortului în clădirile publice și rezidențiale. În plus, **educarea cetățenilor** și accesarea fondurilor disponibile pentru investiții în eficiență energetică sprijină sustenabilitatea pe termen lung.

• Impactul așteptat al acțiunii și metrici pentru măsurare

Impactul așteptat include atât beneficii directe, cât și indirecte pentru comunitate și mediul înconjurător:

- Reducerea emisiilor de CO₂ cu 50% prin îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor.
- Reducerea consumului de energie în clădirile publice și rezidențiale, ceea ce va duce la economii financiare semnificative pentru locuitori și municipalitate.
- Îmbunătățirea confortului termic și a condițiilor de viață în clădirile reabilite.
- Creșterea conștientizării și a educației privind eficiența energetică în rândul cetățenilor.

Metrici pentru măsurare:

- Procentul de clădiri reabilite termic.
- Reducerea consumului de energie (kWh/an) în clădirile reabilite.
- Reducerea emisiilor de CO₂ (tonne/an).
- Numărul de becuri LED și sisteme de iluminat automatizate instalate.
- Numărul de campanii de sensibilizare organizate și participarea cetățenilor.

• Fezabilitatea financiară

Fezabilitatea financiară este solidă, bazându-se pe utilizarea fondurilor naționale și internaționale pentru investiții în eficiență energetică. Sursele de finanțare posibile includ:

- Fonduri europene pentru eficiență energetică, cum ar fi cele disponibile prin programe de coeziune sau Pactul Verde European.

- Granturi naționale și internaționale pentru reabilitarea clădirilor și proiecte de reducere a emisiilor de carbon.
- Bugetul municipal, care poate cofinanța o parte din costurile inițiale.

Cheltuieli așteptate includ costuri pentru reabilitarea termică a clădirilor, modernizarea sistemelor de iluminat și campaniile de informare. **Venituri așteptate** pot proveni din economii pe termen lung datorate reducerii consumului energetic și valorificarea certificatelor de economisire a energiei (dacă sunt disponibile în cadrul național).

- **Pregătirea implementării acțiunii**

Municipalitatea va asigura o **implementare structurată și eficientă** a acțiunii prin:

- Planificarea achizițiilor: Proceduri clare de achiziție pentru materiale de construcție și echipamente eficiente energetic, cum ar fi izolații și sisteme de iluminat.
- Gestionarea proiectelor de reabilitare: Fiecare proiect va fi gestionat de echipe specializate, inclusiv manageri de proiect, ingineri și auditori energetici, care vor asigura implementarea conform standardelor.
- Monitorizarea progresului: Impactul va fi monitorizat continuu, folosind indicatori precum reducerea consumului energetic și a emisiilor de CO₂, precum și feedback-ul comunității privind îmbunătățirile aduse.
- Responsabilitate clară: Echipa de management din cadrul Primăriei va avea sarcina de a coordona implementarea acțiunii, iar monitorizarea externă va fi asigurată de specialiști în audit energetic.

Colaborarea cu sectorul privat pentru modernizarea iluminatului și izolarea termică, împreună cu **implicarea cetățenilor** prin campanii educative, va asigura succesul pe termen lung al acțiunii

OS 4. Multiplicarea/mentenanța spațiilor verzi și neutralizarea/reducerea CO₂ cu 40%:

- **Extinderea și mentenanța spațiilor verzi:** Plantarea de arbori și arbuști în parcuri, pe străzi, în jurul clădirilor publice și rezidențiale pentru a crește absorbția de dioxid de carbon și pentru a îmbunătăți calitatea aerului
- **Implementarea cerințelor moderne de eficiență energetică în construcții:** Promovarea clădirilor ecologice și folosirea de materiale de construcție sustenabile care reduc amprenta de carbon a noilor dezvoltări.
- **Educația și implicarea comunității:** Campanii de conștientizare privind beneficiile spațiilor verzi și ale reducerii emisiilor de carbon, implicând locuitorii în plantarea de copaci și întreținerea grădinilor urbane. Programe educative în școli care să promoveze protecția mediului și responsabilitatea față de emisiile de carbon, pregătind tinerii pentru a participa activ la eforturile de neutralizare a carbonului.

Prin implementarea acestor măsuri, Strășeni ar putea nu doar să reducă amprenta de carbon și să contribuie la combaterea schimbărilor climatice, ci și să îmbunătățească calitatea vieții locuitorilor, oferindu-le un mediu mai sănătos și mai verde.

- **Justificarea OS 4**

Extinderea și întreținerea spațiilor verzi, împreună cu implementarea cerințelor moderne de eficiență energetică, sunt soluții esențiale pentru reducerea amprentei de carbon și îmbunătățirea calității mediului în Strășeni. În contextul creșterii nivelului de CO₂ și al presiunii asupra resurselor naturale, plantarea arborilor și promovarea clădirilor ecologice reprezintă măsuri strategice care adresează problemele locale legate de poluare și schimbări climatice. Această acțiune este, de asemenea, aliniată la **obiectivele UE privind Pactul Verde**, făcând parte dintr-o strategie mai largă de dezvoltare durabilă.

- **Impactul așteptat al acțiunii și metrici pentru măsurare**

Acțiunea va avea un impact pozitiv asupra mediului și comunității:

- Îmbunătățirea calității aerului: Spațiile verzi suplimentare vor contribui la absorbția de CO2 și la reducerea particulelor nocive din aer.
- Reducerea emisiilor de carbon: Clădirile ecologice și utilizarea materialelor sustenabile vor reduce emisiile din sectorul construcțiilor, responsabil pentru o parte semnificativă a poluării urbane.
- Creșterea implicării cetățenilor: Prin campanii de conștientizare și programe educative, comunitatea va fi mai bine informată și motivată să participe activ la plantarea și întreținerea spațiilor verzi.

Metriци pentru măsurare:

- Suprafața de spații verzi nou create și întreținute (hectare).
- Numărul de arbori și arbuști plantați anual.
- Reducerea emisiilor de CO2 (tonne/an) prin utilizarea clădirilor ecologice și a materialelor sustenabile.
- Numărul de participanți la campaniile de plantare și întreținere a spațiilor verzi.
- Numărul de școli și elevi implicați în programe educative privind protecția mediului.
- **Fezabilitatea financiară**

Fezabilitatea financiară a acestei acțiuni este susținută printr-o combinație de fonduri locale și naționale, precum și granturi internaționale. Finanțarea ar putea veni din:

- Bugetul municipal, pentru întreținerea spațiilor verzi și implementarea cerințelor de eficiență energetică.
- Fonduri europene prin programele de mediu, cum ar fi Fondul pentru mediu sau Horizon 2020, pentru dezvoltarea de clădiri sustenabile și proiecte verzi.
- Parteneriate public-private pentru cofinanțarea proiectelor de spații verzi și eficiență energetică.
- Granturi internaționale și fonduri dedicate proiectelor de neutralizare a emisiilor de carbon.

Cheltuieli așteptate: Costurile asociate includ plantarea și întreținerea arborilor, achiziționarea de materiale pentru clădirile ecologice și finanțarea campaniilor de conștientizare.

Venituri așteptate: Economii pe termen lung din reducerea consumului de energie, precum și posibile venituri suplimentare din creșterea valorii terenurilor datorită îmbunătățirilor aduse mediului urban.

- **Pregătirea implementării acțiunii**

Pentru implementarea eficientă a acestei acțiuni, municipalitatea Strășeni va adopta următoarea abordare:

- Planificare și achiziții: Identificarea terenurilor disponibile pentru plantare, achiziționarea materialelor de construcție ecologice și pregătirea contractelor de achiziție pentru lucrările de întreținere.
- Gestionarea proiectelor: Vor fi desemnate echipe de management pentru fiecare componentă a proiectului, inclusiv monitorizarea extinderii spațiilor verzi și verificarea implementării corecte a cerințelor de eficiență energetică.
- Implicarea comunității: Vor fi lansate campanii de informare pentru cetățeni, cu accent pe beneficiile plantării arborilor și participarea la programele de educație privind reducerea CO2.
- Monitorizarea progresului: Implementarea acțiunilor va fi urmărită prin rapoarte periodice, care vor măsura impactul asupra mediului și nivelul de implicare al comunității.

Responsabilități: Primăria va coordona toate activitățile, cu suport din partea experților în protecția mediului și eficiență energetică, iar monitorizarea va fi asigurată de departamentele specializate din cadrul municipalității.

Prin aceste măsuri, Strășeni nu doar că va reduce emisiile de CO2, dar va contribui activ la crearea unui mediu urban mai sănătos, educând în același timp comunitatea cu privire la importanța sustenabilității și protecției mediului.

OS 5. Eficientizarea comunicării APL:

- APL își propune să asigure **transparență și accesibilitate** în procesul decizional, implicând cetățenii și actorii locali în toate etapele de implementare a strategiei. Crearea unui **portal online** și a altor mijloace de comunicare moderne facilitează dialogul între administrație și comunitate, promovând implicarea activă a locuitorilor.
- Comunicarea constantă și eficientă între APL și mediul privat este esențială pentru a identifica nevoile de dezvoltare și oportunitățile de colaborare.

• Justificarea OS 5

Justificarea OS 5 de **eficientizare a comunicării** în cadrul administrației publice locale (APL) din Strășeni este determinată de necesitatea unei mai mari transparențe, accesibilități și participări active a cetățenilor în procesul decizional. Crearea unui **dialog online** cu utilizarea unor mijloace de comunicare moderne vor facilita un dialog continuu între administrație și comunitate, oferind cetățenilor un acces rapid la informații, posibilitatea de a participa la consultări publice și de a-și exprima opinia cu privire la deciziile locale. În plus, **comunicarea constantă cu mediul privat** este esențială pentru a identifica nevoile de dezvoltare economică și oportunitățile de colaborare, contribuind astfel la o dezvoltare durabilă a comunității.

• Impactul așteptat al acțiunii și metrici pentru măsurare

Impactul așteptat al acestei acțiuni include:

- Îmbunătățirea transparenței procesului decizional, oferind cetățenilor și actorilor locali acces facil la informații, planuri și proiecte.
- Creșterea implicării comunității în viața publică prin oferirea de mijloace moderne de comunicare și participare.
- Consolidarea colaborării cu mediul privat, identificând mai eficient oportunitățile de parteneriat și dezvoltare economică locală.

Metrici pentru măsurare:

- Numărul de cetățeni care utilizează portalul online și alte platforme de comunicare.
- Numărul de consultări publice și evenimente organizate online cu participarea comunității.
- Rata de participare a cetățenilor și actorilor locali în procesul decizional (măsurată prin sondaje sau feedback).
- Numărul de colaborări și proiecte dezvoltate cu mediul privat.
- Feedback-ul primit de la cetățeni și mediul privat cu privire la accesibilitatea și eficiența comunicării APL.
- **Fezabilitatea financiară**

Fezabilitatea financiară a acțiunii este susținută de costuri relativ accesibile legate de dezvoltarea unui portal online și utilizarea platformelor digitale de comunicare. Aceasta poate fi finanțată prin:

- Bugetul municipal, care poate acoperi dezvoltarea și mentenanța portalului online și a altor platforme digitale.
- Fonduri europene sau granturi pentru digitalizarea administrațiilor publice și eficientizarea comunicării.
- Parteneriate public-private, unde companii locale ar putea contribui la crearea sau sponsorizarea infrastructurii de comunicare digitală.

Cheltuieli așteptate includ dezvoltarea portalului online, mentenanța acestuia, formarea personalului pentru gestionarea platformei și promovarea acestor mijloace moderne de comunicare.

Venituri așteptate: O mai bună eficiență a comunicării și o transparență crescută pot duce la economii prin reducerea birocrăției, creșterea încrederii cetățenilor și atragerea de noi investiții private datorită unui climat de colaborare eficient.

- **Pregătirea implementării acțiunii**

Implementarea acțiunii va implica următoarele etape:

- Dezvoltarea portalului online: Contractarea unei echipe de IT pentru a construi un portal accesibil, care să permită interacțiunea dintre cetățeni și administrația locală, inclusiv prin consultări publice, sondaje, depuneri de petiții și vizualizarea deciziilor locale.
- Instruirea personalului: Personalul din cadrul APL va fi instruit pentru a gestiona eficient platformele de comunicare și pentru a asigura promptitudinea răspunsurilor la solicitările cetățenilor.
- Promovarea platformei: Prin campanii de informare și sensibilizare, cetățenii vor fi încurajați să utilizeze portalul online și să participe activ la procesul decizional.
- Monitorizarea și actualizarea continuă: Portalul online va fi monitorizat constant pentru a asigura funcționarea corectă și pentru a adapta platforma la nevoile comunității și ale mediului privat.

Responsabilități: Primăria Strășeni va fi responsabilă pentru gestionarea platformelor de comunicare și coordonarea activităților, cu suport din partea echipei IT și a presponsabile de relația cu publicul și cu mediul privat. Monitorizarea eficienței acțiunilor va fi realizată prin colectarea feedback-ului cetățenilor și raportări regulate privind utilizarea portalului.

Prin aceste măsuri, APL Strășeni va putea eficientiza comunicarea și va promova o transparență sporită în procesul decizional, contribuind astfel la dezvoltarea unei relații mai solide între administrație, cetățeni și mediul privat.

6.2 Planul de acțiuni ale P4EG Strășeni

Tabelul 14. Planul de acțiuni P4EG Strășeni

6.2 PLANUL DE ACȚIUNI ALE P4EG STRĂȘENI

TABELUL 14. PLANUL DE ACȚIUNI P4EG STRĂȘENI

Obiective P4EG	P4EG Activități	Bugetul estimat, MDL	Timpul estimat	OS Focusare pe echipa APL	Responsabil Implementare	Din bugetul existent	Finanțări dinafara APL
OS 1. Dezvoltarea economică sustenabilă	Crearea unui parc industrial pentru atragerea investitorilor	20,000,000	2024-2026	✓	APL, ADR, MIDR	5,000,000	15,000,000
	Organizarea unui incubator de afaceri pentru IMM-uri	5,000,000	2024-2025	✓	APL, ONG-uri locale	1,000,000	4,000,000
	Campanii pentru atragerea investitorilor locali și internaționali	1,000,000	2024-2027	✓	APL, sector privat	500,000	500,000
OS 2. Dezvoltarea infrastructurii urbane	Modernizarea drumurilor și a rețelelor de apă și canalizare	50,000,000	2025-2030	✓	APL, MIDR, parteneri externi	10,000,000	40,000,000
	Implementarea unui sistem modern de gestionare a deșeurilor	8,000,000	2024-2026	✓	APL, parteneri externi	2,000,000	6,000,000
OS 3. Dezvoltarea competențelor pentru viitor	Crearea unui colegiu de inginerie cu formare duală	15,000,000	2025-2028	✓	APL, Ministerul Educației	3,000,000	12,000,000
	Dezvoltarea programelor de formare profesională pentru IMM-uri	3,000,000	2024-2026	✓	APL, ONG-uri, instituții educaționale	1,000,000	2,000,000
OS 4. Neutralitatea climatică	Multiplicarea și întreținerea spațiilor verzi	2,500,000	2024-2027	✓	APL, ONG-uri locale	1,000,000	1,500,000
	Implementarea unui program	6,000,000	2025-	✓	APL, parteneri	1,500,000	4,500,000

	pentru reducerea emisiilor CO2 în transport		2030		privăți		
OS 5. Eficientizarea comunicării APL	Dezvoltarea unui portal interactiv pentru transparență și comunicare cu cetățenii	500,000	2024-2025	✓	APL	200,000	300,000
	Campanii de sensibilizare și informare pentru cetățeni privind proiectele locale	300,000	2024-2026	✓	APL, ONG-uri locale	100,000	200,000

Total buget estimat: 111,300,000 MDL

- **Din bugetul existent:** 25,300,000 MDL
- **Finanțări dinafara APL:** 86,000,000 MDL

Acest plan evidențiază măsurile prioritare, sursele de finanțare și resursele necesare pentru implementarea strategică a inițiativelor P4EG Strășeni.

6.3 Repartizarea bugetului pe obiective

Repartizarea financiară în conformitate cu planul de implementare al **Pathways for Economic Growth (P4EG)** se bazează pe o evaluare detaliată a fiecărui obiectiv strategic (OS) și a activităților asociate, luând în considerare bugetele estimate și timpul necesar pentru implementare.

- **Principii de repartizare a bugetului:**

1. **Durata activităților:** Fiecare activitate este împărțită pe o perioadă definită, iar bugetul total alocat este distribuit proporțional pe toată durata implementării. De exemplu, dacă o activitate are o durată de 4 ani și un buget total de 20.000.000 MDL, suma este împărțită în rate anuale de 5.000.000 MDL. În cazul de crearea Parcului Industrial, suma (cofinanțarea) v-a fi alocată în conformitate cu planul de implementare și termenul proiectului.
2. **Activități permanente:** În cazul activităților permanente, cum ar fi cele de tip eco-friendly sau educaționale, bugetul total este împărțit uniform pe întreaga perioadă de implementare (în acest caz, de 6 ani, între 2024 și 2030).
3. **Bugete pentru activități de scurtă durată:** Pentru activitățile care au o durată scurtă, cum ar fi implementările rapide de 1 an sau 0,5 ani, bugetul complet este alocat în primul an de activitate.

- **Alocarea fondurilor:**

1. **Buget anual:** Suma alocată anual pentru fiecare activitate este calculată prin împărțirea bugetului total la numărul de ani necesari pentru implementare. Această metodă asigură o gestionare financiară echilibrată și previne concentrarea cheltuielilor într-un singur an.
2. **Finanțare externă vs. buget local:** Activitățile sunt finanțate fie din bugetul local existent al administrației publice locale (APL), fie prin atragerea de fonduri externe, cum ar fi granturi și investiții din programe naționale și internaționale. De exemplu, pentru atragerea fondurilor de eficiență energetică, bugetul include și costuri pentru instruirea personalului și accesarea programelor internaționale de finanțare.
3. **Prioritizarea proiectelor:** Proiectele de mare anvergură, cum ar fi **crearea Parcului Industrial și a Incubatorului de Afaceri**, necesită bugete semnificative distribuite pe mai mulți ani, în timp ce activitățile de sensibilizare sau educare a comunității au un buget mai mic, distribuit uniform pe durata implementării.

- **Exemple de repartizare:**

- **OS 1: Dezvoltarea și diversificarea economică sustenabilă** – Crearea Parcului Industrial și a Incubatorului de Afaceri are un buget de 20.000.000 MDL, distribuit uniform pe o perioadă de 4 ani (2024-2027), cu alocări anuale de 5.000.000 MDL, sau o singură alocație/cofinanțare după cerințele finanțatorului.
- **OS 3: Implementarea cerințelor de eficiență energetică** – Reabilitarea termică a clădirilor, cu un buget total de 4.000.000 MDL, este repartizată pe 6 ani, ceea ce înseamnă o alocare anuală de aproximativ 666.667 MDL sau după cazul proiectului de investiție.
- **OS 5: Eficientizarea comunicării APL** – Activitățile legate de crearea unei platforme de comunicare online și îmbunătățirea transparenței sunt bugetate la 50.000 MDL, cu o implementare de 6 luni, ceea ce înseamnă că bugetul este alocat în totalitate în primul an.

Prin această abordare de repartizare financiară, implementarea P4EG asigură utilizarea eficientă a resurselor, asigurând în același timp continuitatea și durabilitatea proiectelor pe termen lung.

Tabelul 15. Repartizarea bugetului pe OS P4EG Strășeni

Denumirea obiectivului strategic	Nr. programe	MDL	Cota, %
1. OS 1. . Dezvoltarea economică locală	5	15,000,000	30%
2. OS 2 Infrastructură modernizată	3	10,000,000	20%
3. OS 3 Infrastructură modernizată	4	8,000,000	16%
4. OS 4. Neutralitatea CO2 (-40%)	3	12,000,000	24%
5. OS 5. Eficientizarea comunicării APL	2	5,000,000	10%
Total:	17	50,000,000	100%

7. IMPLEMENTAREA ȘI COORDONAREA STRATEGIEI

- **7.1 Succesul implementării P4EG Strășeni**, depinde în mare măsură de implicarea cât mai largă a locuitorilor în procesul de realizare și monitorizare a acesteia, precum și de existența unei cooperări solide în cadrul comunității. În derularea acestei strategii, vor fi implicați diferiți actori locali, fiecare urmărind atât obiective individuale, cât și obiective comune, jucând rolul de implementator al acțiunilor prevăzute inițial sau identificate și adaptate pe parcurs. Actorii implicați pot fi atât din interiorul, cât și din exterior. Aceștia vor fi reprezentanți din:
- Administrația publică locală, reprezentată de consiliul local, primar și primărie;
 - Societatea civilă, reprezentată de organizațiile non-guvernamentale, asociațiile obștești, organizațiile religioase și cetățenii activi implicați în viața orașului, inclusiv femeile;
 - Sectorul economic, format din agenți economici, fermieri și antreprenori individuali;
 - Structuri și organizații externe, cum ar fi, organizații internaționale, donatori și alte instituții relevante.

➤ **7.2 Principii ale procesului de implementare**

Procesul de implementare a P4EG va respecta trei principii esențiale:

- **Eficiență** – atingerea obiectivelor stabilite utilizând resurse minime;
- **Eficacitate** – concentrarea pe priorități, astfel încât să fie realizate cele mai importante acțiuni pentru atingerea obiectivelor;
- **Sustenabilitate** – capacitatea de a menține impactul pozitiv al obiectivelor atinse pe termen lung.

➤ **7.3 Etapele implementării**

Implementarea P4EG se va desfășura în trei etape principale:

1. **Adoptarea P4EG.** Această etapă presupune dezbaterile publice a Strategiei în comună, urmată de discuții în cadrul ședinței Consiliului Local. Scopul acestor consultări este de a ajusta documentul. După încheierea dezbaterilor, P4EG va fi supus aprobării Consiliului Local. După aprobare, primăria va coordona elaborarea planurilor anuale și trimestriale (după caz) pentru implementare.
2. **Executarea P4EG.** Implementarea va consta în desfășurarea activităților, măsurilor și proiectelor concrete prevăzute. Pentru fiecare acțiune sau proiect, se va elabora o fișă de proiect care va detalia obiectivele, strategia de implementare, durata, responsabilii și partenerii implicați. De asemenea, se vor stabili și asigura sursele de finanțare. Planul de acțiuni va fi actualizat anual, detaliind activitățile specifice și sursele de finanțare pentru anul respectiv.
3. **Monitorizarea și evaluarea P4EG.** În timpul implementării, responsabilii pentru realizarea Planului de acțiuni vor raporta stadiul activităților și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor și acțiunilor va fi realizată prin indicatori de implementare. În caz de devieri față de planul inițial, vor fi luate măsuri de ajustare.

➤ **8.3 Planul anual al APL**

Planul anual al autorității publice locale (APL) este documentul care detaliază acțiunile pe care primăria le va desfășura în anul următor. Acesta este elaborat în perioada septembrie-decembrie, după ce Consiliul aprobă propriul plan anual. În acest document sunt incluse atât proiecte investiționale, precum și proiecte de dezvoltare a capacităților autorității publice, măsuri de creare a parteneriatelor și îmbunătățirea comunicării bilaterale .

Planul anual este structurat în funcție de obiectivele specifice ale programelor și documentelor de politici publice de care răspunde autoritatea. Documentul conține obiective specifice, riscurile asociate implementării, acțiuni concrete, indicatori de monitorizare, termene de realizare și responsabilități. Planul este aprobat prin ordin și ulterior publicat pe site-ul oficial al primăriei sau pe panourile informative din comună.

8. MONITORIZARE, EVALUARE, LECȚII ÎNVĂȚATE

În contextul implementării **Pathways for Economic Growth (P4EG)**, cerințele ghidului subliniază nevoia unei **participări active și a unei monitorizări continue** pentru a asigura succesul planului de dezvoltare socio-economică. Ghidul P4EG impune implicarea cât mai multor actori locali și externi, precum administrația publică locală, sectorul privat, societatea civilă și organizațiile externe, în toate etapele procesului de implementare și monitorizare. Fiecare actor joacă un rol distinct, fie că este vorba despre implementarea directă a măsurilor sau adaptarea proiectelor în funcție de nevoile comunității.

Monitorizarea de succes în cadrul implementării P4EG (Pathways for Economic Growth) se bazează pe două componente esențiale care asigură atât urmărirea progresului acțiunilor, cât și evaluarea impactului acestora asupra dezvoltării socio-economice a zonei locale. Pentru a avea o implementare eficientă, structura de monitorizare trebuie să fie bine definită, integrată în cadrul P4EG și aprobată de municipalitate. Cele două componente cheie ale monitorizării sunt:

8.1. Planul de monitorizare a implementării

- Acest plan are rolul de a urmări progresul fiecărei acțiuni implementate în cadrul P4EG, oferind o imagine clară asupra stadiului fiecărui proiect și măsuri planificate. El trebuie să includă detalii precise despre:
 - **Indicatori de progres** pentru fiecare măsură și proiect. Acești indicatori trebuie să fie definiți încă de la început și să permită urmărirea îndeplinirii obiectivelor stabilite. Indicatorii pot include termenele limită, resursele folosite, bugetul consumat și acțiunile realizate.
 - **Responsabilii de implementare** și partenerii implicați, care vor fi răspunzători pentru monitorizarea și raportarea progresului în timp real.
 - **Rapoartele periodice:** Fiecare responsabil de proiect va fi obligat să prezinte rapoarte periodice (lunare, trimestriale) privind stadiul implementării, indicând activitățile desfășurate și eventualele probleme apărute. Aceste rapoarte vor fi centralizate și analizate de echipa de monitorizare a P4EG.

8.2. Măsurarea impactului acțiunilor asupra performanței zonei locale

- Pe lângă monitorizarea progresului, este crucial să se măsoare **impactul acțiunilor implementate asupra dezvoltării locale**, pentru a evalua dacă măsurile au avut efectele dorite. Această componentă include:
 - **Indicatori de impact:** Spre deosebire de indicatorii de progres, acești indicatori sunt orientați către rezultatele obținute în comunitate și efectele măsurabile asupra economiei locale, mediului și calității vieții. De exemplu, reducerea consumului de energie, creșterea numărului de afaceri eco-friendly sau îmbunătățirea accesului la spații verzi.

- **Evaluări anuale și finale:** În fiecare an, se va realiza o evaluare detaliată a impactului, iar la finalul fiecărui ciclu de implementare (la finalul fiecărui OS), se va efectua o evaluare completă a performanțelor. Aceasta va oferi date concrete despre îndeplinirea obiectivelor strategice.

Structura de implementare și monitorizare în P4EG

- Structura de implementare și monitorizare trebuie să fie complet integrată în P4EG și aprobată de municipalitate ca parte a pachetului general. Aceasta înseamnă că:
 - **Echipa de implementare** va fi responsabilă nu doar de realizarea măsurilor și proiectelor, ci și de raportarea periodică și monitorizarea constantă a progresului.
 - **Supervizarea politică:** Această structură trebuie să fie inclusă în procesul de planificare statutară și să fie sub supraveghere politică, atunci când este relevantă. Astfel, monitorizarea va beneficia de suport și direcționare din partea administrației și a consiliului local.
 - **Feedback-ul comunității:** Implicarea cetățenilor și a altor actori locali în procesul de monitorizare este esențială. Aceștia pot oferi feedback valoros care să fie încorporat în ajustarea strategiei sau a măsurilor pe parcurs.

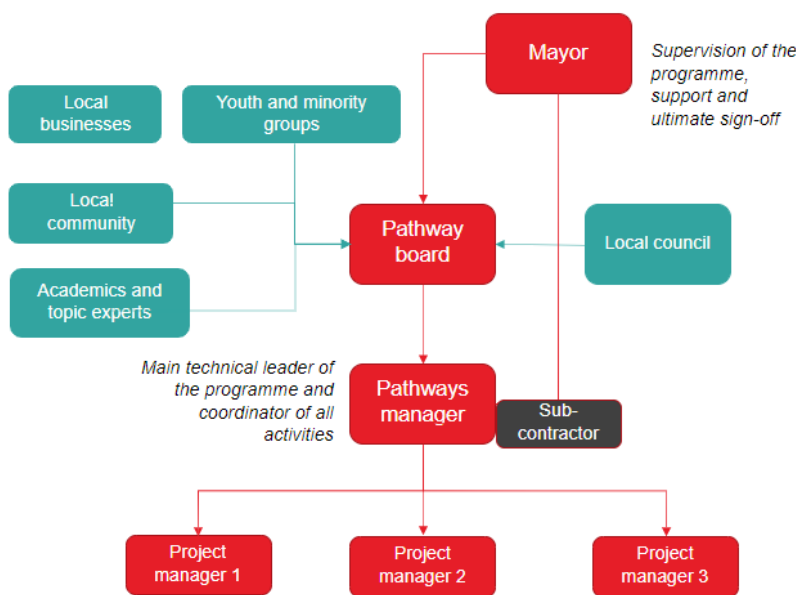
Integrarea monitorizării în procesele de planificare

- Monitorizarea nu trebuie să fie un proces izolat, ci trebuie **încadrată în procesele de planificare statutară** ale orașului. Aceasta asigură că acțiunile strategice sunt aliniate cu obiectivele de dezvoltare locale, regionale și naționale. De asemenea, implică raportarea periodică către autoritățile locale și naționale, asigurând transparență și responsabilitate politică.

Concluzie:

Monitorizarea P4EG necesită un plan bine structurat care să includă atât urmărirea implementării acțiunilor cât și măsurarea impactului asupra performanței locale. Acest proces trebuie integrat în structura de guvernare locală și planificare, sub supraveghere politică, și să fie flexibil, adaptându-se pe parcurs în funcție de rezultate și nevoi. Printr-o monitorizare eficientă, P4EG poate asigura atingerea obiectivelor strategice și contribuția durabilă la dezvoltarea socio-economică a orașului Strășeni.

Figura 17. Model de raportare pe monitorizare

PLAN DE ACȚIUNI ȘI MONITORIZARE PENTRU TOATE OBIECTIVELE STRATEGICE (OS)

OS 1: DEZVOLTAREA ȘI DIVERSIFICAREA ECONOMIEI LOCALE

Context: Aliniere la Strategia „Moldova Europeană 2030” și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă UE (OS 8, OS 9, OS 12).

MĂSURA 1.1: CREAREA PARCULUI INDUSTRIAL (PI) ȘI INCUBATORULUI DE AFACERI (IA)

Indicator de rezultat: Parc Industrial Creat

Baseline: 2025 **Țintă intermediară:** 2025 (Documentație finalizată) **Țintă finală:** 2029 (Parc industrial funcțional)

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/personă)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
1.1.1. Elaborarea studiului de fezabilitate	Studiu elaborat	Copie document APL	Manager P4EG	APL	2025	1,000,000	Buget local: 500,000 Altele: 500,000
1.1.2. Elaborarea documentației de proiect pentru cofinanțare	Documentația finalizată	Dosar aprobat APL	Manager P4EG	APL	2025	2,000,000	Buget local: 1,000,000 Altele: 1,000,000
1.1.3. Promovarea facilităților PI și IA	Postări pe rețele sociale	Copie postări	Specialist comunicare	APL	2026	100,000	Buget local: 50,000 Altele: 50,000
1.1.4. Crearea/construcția PI	Parc industrial construit	Act primire-predare	Primar, Manager P4EG	APL, antreprenori	2029	20,000,000	Buget local: 5,000,000 Altele: 15,000,000

MĂSURA 1.2: DEZVOLTAREA INCUBATORULUI DE AFACERI

Indicator de rezultat: Incubator de Afaceri Funcțional

Baseline: 2025 **Țintă intermediară:** 2026 **Țintă finală:** 2028

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/persoană)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
1.2.1. Elaborarea planului de afaceri	Plan finalizat	Copie document	Manager P4EG	APL, ONG-uri	2025	500,000	Buget local: 250,000 Altele: 250,000
1.2.2. Instruirea personalului IA	Personal format	Raport de instruire	Specialist formare	APL	2026	200,000	Buget local: 100,000 Altele: 100,000
1.2.3. Promovarea oportunităților IA	Campanii desfășurate	Copii materiale promovare	Specialist comunicare	APL, parteneri privați	2027	100,000	Buget local: 50,000 Altele: 50,000

OS 2: DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII URABANE

MĂSURA 2.1: MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE APĂ ȘI CANALIZARE

Indicator de rezultat: Rețele de apă și canalizare extinse și modernizate

Baseline: 2023 **Țintă intermediară:** 2025 (proiect finalizat în 50%) **Țintă finală:** 2028 (rețea completă)

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/persoană)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
2.1.1. Elaborarea unui plan de investiții	Plan elaborat	Copie document	Manager P4EG	APL	2024	300,000	Buget local: 150,000 Altele: 150,000
2.1.2. Implementarea lucrărilor de extindere	Lucrări efectuate	Raport tehnic finalizat	Manager infrastructură	APL, antreprenori	2028	10,000,000	Buget local: 4,000,000 Altele: 6,000,000

OS 3: CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE

MĂSURA 3.1: IMPLEMENTAREA SOLUȚIILOR DE ILUMINAT PUBLIC INTELIGENT

Indicator de rezultat: Reducerea consumului energetic cu 40%

Baseline: 2023 Țintă intermediară: 2025 Țintă finală: 2030

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/persoană)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
3.1.1. Instalarea de corpuri de iluminat eficiente energetic	Iluminat modernizat	Raport de instalare	Manager infrastructură	APL	2025	2,000,000	Buget local: 1,000,000 Altele: 1,000,000

PLAN DE ACȚIUNI ȘI MONITORIZARE PENTRU OS 4 ȘI OS 5

OS 4: MULTIPLICAREA/MENTENANȚA SPAȚIILOR VERZI ȘI NEUTRALIZAREA/REDUCEREA CO₂ CU 40%

MĂSURA 4.1: CREAREA DE NOI SPAȚII VERZI ȘI REABILITAREA CELOR EXISTENTE

Indicator de rezultat: Creșterea suprafeței spațiilor verzi cu 30%

Baseline: 2023 Țintă intermediară: 2025 Țintă finală: 2029

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/persoană)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
4.1.1. Identificarea terenurilor disponibile	Terenuri desemnate pentru plantări	Raport de teren	Manager P4EG	APL	2024	100,000	Buget local: 50,000 Altele: 50,000
4.1.2. Reabilitarea spațiilor verzi existente	Parcuri și zone verzi reabilite	Raport tehnic și foto	Manager infrastructură	ONG-uri ecologice	2026	1,000,000	Buget local: 500,000 Altele: 500,000
4.1.3. Plantarea arborilor și arbuștilor	X arbori plantați	Raport final de plantare	Manager P4EG	APL	2025	1,500,000	Buget local: 750,000 Altele: 750,000

MĂSURA 4.2: REDUCEREA EMISIILOR DE CO₂ PRIN INFRASTRUCTURĂ VERDE

Indicator de rezultat: Reducere a emisiilor de CO₂ cu 40%

Baseline: 2023 Țintă intermediară: 2026 Țintă finală: 2030

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/persoană)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
4.2.1. Crearea de coridoare ecologice	Coridoare ecologice finalizate	Raport tehnic și documente	Manager P4EG	ONG-uri ecologice	2028	2,000,000	Buget local: 1,000,000 Altele: 1,000,000

OS 5: EFICIENTIZAREA COMUNICĂRII APL

MĂSURA 5.1: DEZVOLTAREA UNUI PLAN DE COMUNICARE STRATEGICĂ

Indicator de rezultat: Implementarea planului de comunicare și creșterea transparenței cu 50%

Baseline: 2023 Țintă intermediară: 2024 Țintă finală: 2025

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/persoană)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
5.1.1. Elaborarea unui plan de comunicare	Plan aprobat de Consiliul Local	Document oficial	Specialist comunicare	ONG-uri, APL	2024	200,000	Buget local: 100,000 Altele: 100,000
5.1.2. Instruirea personalului APL	Personal instruit	Raport de instruire	Manager P4EG	ONG-uri	2024	100,000	Buget local: 50,000 Altele: 50,000

MĂSURĂ 5.2: CREAREA ȘI UTILIZAREA PLATFORMELOR DIGITALE PENTRU COMUNICARE

Indicator de rezultat: Implementarea platformelor și creșterea interacțiunilor cu 40%

Baseline: 2023 Țintă intermediară: 2025 Țintă finală: 2027

Activitate	Rezultat al activității	Surse de confirmare	Responsabil (instituție/persoană)	Parteneri de implementare	Termen limită	Buget (MDL)	Surse de finanțare
5.2.1. Dezvoltarea unei platforme digitale	Platformă funcțională	Raport tehnic și utilizatori	Specialist IT	Parteneri privați	2025	1,000,000	Buget local: 500,000 Altele: 500,000
5.2.2. Promovarea platformei	Număr crescut de utilizatori	Raport trafic și utilizare	Specialist comunicare	ONG-uri	2026	200,000	Buget local: 100,000 Altele: 100,000

9. MANAGEMENT ADAPTIV

Orice strategie sau plan trebuie actualizat continuu. Se recomandă ca managerul sau coordonatorul P4EG și colegii relevanți să se întâlnească trimestrial pentru a discuta progresul și dacă este necesară o adaptare.

De exemplu, evenimentele neașteptate pot schimba planul de implementare a P4EG - un eveniment meteorologic extrem ar putea însemna că zona locală trebuie să acorde prioritate reparației infrastructurii critice față de o investiție recomandată de P4EG. Autoritatea locală ar putea amâna implementarea unei acțiuni sau poate decide să modifice una. De exemplu, în loc să construiască 10 ha de infrastructură utilitară pentru Parcul Industrial ar putea construi doar pe 2 ha, din cauza constrângerilor financiare sau calamități naturale care a cauzat redirecționări financiare urgente. .

Managerul sau Coordonatorul P4EG ar trebui să lucreze cu departamentele și părțile interesate relevante din cadrul autorității locale pentru a se asigura că orice actualizări ale planurilor de monitorizare primesc aprobări corespunzătoare. Calea spre îndeplinirea viziunii P4EG este continuă; prin monitorizarea periodică a progresului P4EG și captarea învățăturilor, municipalitatea poate informa publicul cu privire la ceea ce a fost realizat și își poate ajusta obiectivele și acțiunile strategice după cum este necesar.

10. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE

Este esențial să vă puteți implica în continuare cu părțile interesate, inclusiv cu sectorul privat, societatea civilă și mediul academic sau experții din localitate (în orașul Strășeni locuiesc multe persoane care muncesc în diferite organizații și reprezentanțe străine donatoare, ei pot fi atrași ca să se implice cu experiența lor în elaborarea și implementarea diferitor proiecte), după cum este relevant, după publicarea planului. În special, societatea civilă vă poate oferi o gândire critică în ceea ce privește acțiunile, implementarea sau ridicarea problemelor care ar putea fi integrate într-o viziune revizuită a planului.

Stabiliți clar acțiunile cheie de comunicare pe care le aveți în vedere, termenele și bugetul alocat pentru astfel de acțiuni. de ex. eveniment public de lansare, oferă acces liber la document pe site-ul web al municipalității, raport anual privind progresul sau publică actualizări ale P4EG pe site, folosește contul de Twitter Primari după cum este necesar pentru a împărtăși progresul sau schimbările, evenimentele investitorilor și din sectorul privat, locuri de muncă târguri etc.

Pentru a asigura o comunicare eficientă și continuă între Administrația Publică Locală (APL) Strășeni și părțile interesate (sectorul privat, societatea civilă, mediul academic și experți locali), este esențială dezvoltarea unui plan de comunicare structurat, clar și cu termene bine definite.

Iată un model propus pentru APL Strășeni:

➤ **Acțiuni cheie de comunicare:**

Lansarea publică a P4EG

- **Acțiune:** Organizarea unui eveniment public de lansare a Planului P4EG, cu participarea comunității locale, a sectorului privat și a organizațiilor internaționale.
- **Termen:** Prima lună după finalizarea planului.

- **Buget:** 10.000 MDL pentru organizarea evenimentului (logistică, promovare, închirierea spațiului).

Publicarea și actualizarea P4EG pe website-ul municipității

- **Acțiune:** Asigurarea accesului liber la documentul P4EG pe site-ul oficial al primăriei, actualizarea periodică a progresului și modificărilor.
- **Termen:** Imediat după aprobarea planului, actualizări trimestriale.
- **Buget:** 5.000 MDL/an pentru întreținerea și gestionarea site-ului.

Raport anual privind progresul P4EG

- **Acțiune:** Publicarea unui raport anual detaliat care să includă realizările, progresul activităților și următoarele etape din implementare. Raportul va fi disponibil online și promovat în rândul cetățenilor.
- **Termen:** Decembrie al fiecărui an.
- **Buget:** 3.000 MDL/an pentru redactarea și publicarea raportului.

Folosirea rețelelor sociale pentru promovarea progresului

- **Acțiune:** Utilizarea conturilor de Twitter, Facebook și alte platforme sociale ale primăriei pentru a împărtăși periodic progresul implementării P4EG, noutățile, evenimentele și oportunitățile de implicare.
- **Termen:** Postări săptămânale.
- **Buget:** 2.000 MDL/an pentru crearea de conținut și gestionarea platformelor sociale.

Evenimente de networking și implicare a investitorilor

- **Acțiune:** Organizarea unor evenimente dedicate investitorilor, antreprenorilor și specialiștilor din Strășeni, inclusiv târguri de locuri de muncă și sesiuni de networking.
- **Termen:** Două evenimente anuale.
- **Buget:** 15.000 MDL/an pentru organizarea evenimentelor (închirierea spațiului, publicitate, materiale promoționale).

Consultări publice și colectarea feedback-ului

- **Acțiune:** Organizarea de consultări publice pentru revizuirea periodică a P4EG, colectarea sugestiilor și criticilor din partea cetățenilor și societății civile.
- **Termen:** Evenimente trimestriale.
- **Buget:** 8.000 MDL/an pentru organizarea consultărilor.

Implicarea experților locali:

APL poate beneficia de experiența și expertiza localnicilor care lucrează în organizații internaționale sau în reprezentanțe străine. Pentru aceasta:

- Se vor crea **grupuri de lucru tematice** în care experții locali să contribuie la dezvoltarea proiectelor.
- Se va organiza o **sesiune anuală de brainstorming** cu acești experți pentru a identifica noi idei de dezvoltare.
- Se va facilita accesul acestora la **fonduri și oportunități de colaborare** pentru proiecte specifice.

Acest model de comunicare eficientă va asigura o transparență crescută, va implica activ cetățenii și experții locali și va crea o platformă de dialog constant între administrație și părțile interesate, facilitând astfel implementarea cu succes a P4EG.

10. LISTA TABELELOR ȘI FIGURILOR

Tabelul 1.
Tabelul 2.
Tabelul 3.
Tabelul 4.
Tabelul 5.
Tabelul 6.
Tabelul 7.
Tabelul 8.
Tabelul 9.
Tabelul 10.
Tabelul 11.
Tabelul 12.
Tabelul 13.
Tabelul 14.
Tabelul 15.

Figura 1.
Figura 2.
Figura 3.
Figura 4.
Figura 5.
Figura 6.
Figura 7
Figura 8.
Figura 9.
Figura 10.
Figura 11.
Figura 12. Strășeni
Figura 13.
Figura 14.
Figura 15.
Figura 16.
Figura 17.